

श्री साईनाथ प्रसन्न

श्री साईलीला

— मासिक. —

वर्ष २१]

जानेवा

फेब्रुवारी, मार्च १९४४

[अंक १-२-३]

बाबा बाबा, निशिदिनि मना, बोल रे बोल बाबा ॥
बाबा नामी, कितितरी असे, दिव्य ज्ञातू अबाबा ॥

ना वालिश्य त्यज, शरण जा, तू न भूषा नबाबा ॥
ना बाधा ना, तुज यमगृही, बावयाची जबाबा ॥

नलिनीदलगतजलमतितरलम् । तद्वज्जीवनमतिशयचपलम् ॥
क्षणमपि सज्जनसंगतिरेका भवति भवार्णवतरणे नौका ॥ १ ॥

१०-३-४४

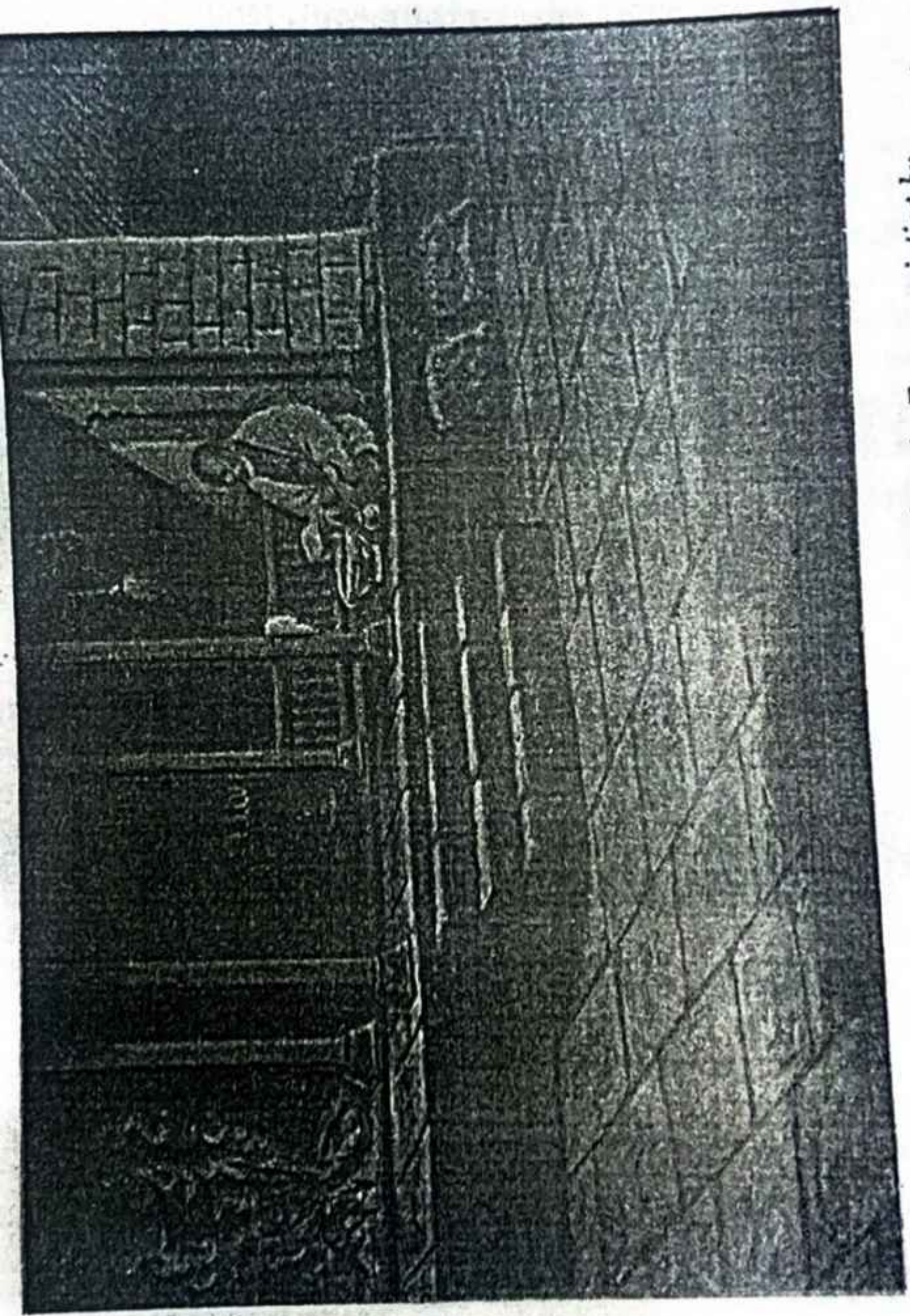
वार्षिक वर्गणी रु. ३-८-०

— शंकराचार्य

यशवंत जनार्दन गालवणकर,

साई प्रसाद, टर्नर रोड, बांद्रे-मुंबई.

Shri Sai Baba about to take his bath in the Dwarkamai. From a painting by
Mr. Shamrao V. R. Jayakar, Artist, Ville Parle, from an old photo.

श्री साईलीला

श्री साईनाथ प्रसन्न

गोदावर्याः प्रवाहो विलसति यदुदकपार्श्वतो योजनैकम् ।
प्रादुर्भूत्वाऽत्मभूत्या निशजनितमहे शीलधिक्षेत्रधाम्नि ॥
सर्वज्ञातीयवृन्दैर्विविधजनपदादागतैः स्तूयमानः ।
पूर्णब्रह्मैव साक्षाद्विजयति भुवनं पावयन्साइनाथः ॥

वर्ष २१ } जानेवारी, फेब्रुवारी मार्च १९४४ { अंक १-२-३

अभंग श्रीसंतांचा

(कवि सदानंद रामचंद्र नाचणे)

संतशिरोमणी । भक्ततुक्यावाणी ॥ ज्याचे ध्यानींमनीं । पांडुरंग ॥
रामदास संत । परम रामभक्त ॥ झाले ते विख्यात । राजगुरु ॥
संतांमधें हीरा । ज्ञानेश्वर खरा ॥ ज्यानें ग्रंथ केला । ज्ञानेश्वरी ॥
ज्याचे घरीं नित्य । देव पाणी वाहात ॥ झाले ते विख्यात । एकनाथ ॥
तुळसीदास संत । बहु रामभक्त ॥ श्रीकृष्णदैवत ॥ मिराबाईचें ॥
नामदेव भक्त । देवासी बोलत ॥ करणी अद्भुत । सर्व त्यांची ॥
संतसखुबाई । दासी जनाबाई ॥ सेवाकरी पाही । विठ्ठलाची ॥
गोरा हा कुंभार । भक्त बहू थोर ॥ नामाचा गजर । सदा करी ॥
चांभार जातीत । रोहीदास भक्त ॥ ज्याचे घरीं नित्य । देव राहे ॥
सावतामाळी भक्त । दामाजी तो संत ॥ कबीर विख्यात । विष्णूदास ॥

सेनान्हावी स्मरा । चोख्या या महारा ॥ नरहरी सोनारा । वंदू आतां ॥
 साईबाबा संत । शिरडी गांवांत ॥ ज्यांचा वरदहस्त । भक्तावरी ॥
 स्वामी सिद्धारूढ । हुबळी गांवांत ॥ झाले ते प्रसिद्ध । जगामध्ये ॥
 अक्कलकोटांत । उपजले दत्त ॥ झाले ते प्रख्यात । महाराष्ट्री ॥
 कायस्थ जातींत । राममास्ती संत ॥ कल्याण गांवांत । समाधीस्त जे ॥
 विनवी सदानंद । रामचंद्र सुत ॥ नाचणें कुळांत । जन्म ज्याचा ॥

सोन्याचे कण

१ आत्मप्रौढीसारखें लाजिरवाणें कांहींही नाही पण ह्याची तर प्रत्येकाला आवड. चामड्याचा अभिमान बाळगणें, शवाला आपलें म्हणून कवटाळणें, विष्णूत्रादिकांचें जें आगर त्याला नटवणें, क्षणध्वंसी काया अविनाशी आहे असे समजून तिच्या पोषणार्थ सर्वस्व खर्च करणें ह्याहून जगांत दुसरे आश्चर्य तें कोणतें.

२ जन्मतांना तूं रडतोस व जग हंसतें, पण जन्मभर अशी करणी कर कीं तुझ्या मरणकाळीं तूं रडणार नाहीस व जग हंसणार नाही.

३ कायावाचा मनानें जो जो व्यापार होतो तो तो 'मी' करीत आहे असे म्हणूं नकोस. मीपण पुसून टाक कीं प्रभुप्रसादाचा तुला प्रत्यय येईल. नर मीपण सोडील तर नाराणयच होईल.

४ वारंवार नित्य व्यवहारांत दुसन्याच्या उपयोगी पडणें, ममतेचे चार शब्द बोलून त्याच्या अंतरात्म्याला सुखाविणें, प्रच्छन्नपणानें म्हणजे गुप्तपणानें दानादि प्रकारें परोपकारांत निमग्न असणें, परोपकाराच्या कामांत देहकष्ट होत असतांना देहाचें सार्थक होत आहे असेंच भावणें व जीव जिवांत घालून आणि आत्मा आत्म्यांत मिसळून व्यापक होणें हीच विष्णूची खरी पूजा होय. ह्या पूजेनेंच तो प्रसन्न होतो व्यापक होऊन व्यापकाला पुंजावें.

श्री द्वारकामाई संशोधन, पुरवणी लेखांक १

सुमारे ६ वर्षांपूर्वी म्हणजे शके १८५९ साली श्री साईलीला वर्ष १४, अंक १-२-३ यांत श्री द्वारकामाई-संशोधन या शीर्षकाखाली मी एक लेख प्रसिद्ध केला. त्या लेखास त्या वेळी मुख्य आधार म्हणून बाबांच्याच मुखांतील उपलब्ध झालेली किंवा लक्षांत आलेली अशीं दोनच वचने किंवा प्रमाणे दिली आहेत. त्यांपैकी कोपरगांव तालुक्याचे मामलेदार श्री. बाळासाहेब भिरीकर यांना 'ही आपली मशीद हीच द्वारकामाई, द्वारका, द्वावावती आहे वगैरे, वगैरे' (श्री साईसचरित अ. २२ ओव्या ४५ ते ५४) असे बाबांनी सांगितले, हे पहिले. व पुण्याच्या विदुषी श्रीमती काशीबाई कानिटकर यांना 'ही मशीद ब्राह्मणाची आहे. काळ्या मुसलमानांची नाही, वगैरे वगैरे' असे बाबांनी छातीस हात लावून सांगितले हे दुसरे. (श्री साईलीला वर्ष ११ अंक २-३-४ अनुभव नंबर ८).

२ वरील लेख लिहिल्यानंतर पुढे संशोधन विचार करतां करतां वर विदिष्ट केलेल्या प्रमाणाखेरीज आणखी हीं दोन बाबांच्या मुखांतील वचने माझे लक्षांत आलीं.

‘डाकुर रायाची डंकपुरी । विठ्ठल रायाची पंढरी ॥

ती ह्येच रणछोड द्वारकानगरी । जाणें न दूरी पहावया’

हे एक (श्री साईसचरित्र अ. ४, ओवी ८५).

३. ‘बाबा मशिदीस द्वारकामाई म्हणत, त्यांत कांहीं तरी गूढार्थ आहे. पूर्वी द्वारका तेथे असली पाहिजे. या संबंधीचा लेख पूर्वी साईलीलेंत आला होता. मलाही ते बरेचसे पटले. तेव्हां बाबा स्वप्नांत येऊन म्हणाले ‘अरे त्याचें म्हणणें खरें आहे.’ हे दुसरे. हा उतारा सोलापूरनिवासी श्री. एकनाथ प्रल्हाद सुगांवकर या सद्भक्तांच्या अनुभवांतील आहे. (श्री साईलीला वर्ष १७, अंक १-२-३, पान ३३ ओळी १६ ते १९).

श्री. सुगांवकर यांचा लेख श्री साईलीलेंत प्रसिद्ध झाल्यावर व मी तो वाचल्या-चर ही गोष्ट मी श्री. श्री. ना. खारकर यांचे नजरेस आणिली. त्यांनीं सुगांवकर यांस पत्र लिहून ‘अरे त्याचें म्हणणें खरें आहे’ ही गोष्ट बाबांनीं त्यांस खरोखरच स्वप्नांत सांगितली कीं काय, याबद्दल खात्री करून घेतली व त्याप्रमाणें मला समक्ष सांगितले.

या वरील दोन नवीन लक्षांत आलेल्या बाबांच्या वचनावरून शिरडी ही पूर्वी द्वारका होती किंवा शिरडी हा द्वारकेचा भाग होता या माझ्या अनुभवास जास्तच पुष्टी येते.

४. शिरडी येथें द्वारकामाईत बाबांच्या चुलीजवळ एक लहानसा, बाबा शिरडीत येण्यापूर्वीपासूनचा खांब आहे हे सर्वांना माहीत आहे. त्यांस गरुडखांब असें म्हणतात. बाबा केव्हांही बाहेरून आले व द्वारकामाईत शिरले म्हणजे जोत्याच्या पायरीवर पाय

ठेवण्याचे पूर्वी या खांबास डावी घालून त्यास हाताने स्पर्श करून नंतर ओठ्यावर चढत हें सर्वांनी पाहिलें आहे. द्वारकाधिशचे व पंढरीरायाचे मंदिरांत अनुक्रमें द्वारकाधिशचे व पंढरीनाथाचे समोर गरुडखांब आहे हें सर्वश्रुत आहे. शिरडीतील या गरुड-खांबावरून तेथे पूर्वी द्वारकाधिशचें मंदिर होतें किंवा असावें असें ध्वनित होतें. नाहीं तर मशिदींत गरुडखांब कसा यावा व बाबांनी त्या खांबास इतका मान कां द्यावा ? यावरून वरील ध्वनितार्थास बळकटी येते.

५. श्री द्वारकामाई संशोधन अंकाचे २९ व ३० पानावर नारदांची नारदी कोठें झाली या संबंधी विवेचन करतांना शिरडीपासून ७-८ मैलांवर कोपरगांवाजवळ श्री गोदावरीमाईचे उभय तीरावर समोरा समोर वसलेलीं संवत्सर व कोकंठाण ही गांवें, नारदानदी व गोदावरी संगम, गोदावरीचे पात्रांत तेथे असलेलीं नारद साठ पुत्रांची खडकाची नैसर्गिक साठ आसने [वसण्याच्या जागा], कोकंठाण गांवांत गोदावरीसरितीरावर श्रीकृष्ण मंदिर [ज्यास दामोदर मंदिर म्हणतात], याच मंदिरास लागून असलेला अनंत घाट, वगैरे नैसर्गिक प्रमाणें, नारदांची नारदी याच नारदानदींत झाली, याबद्दल दिली आहेत. त्या नंतर कोकंठाण या गांवाचे नांवावरून वरील अनुमानास पोषक असा कांहीं अर्थ निघतो कीं काय म्हणून विचार करूं लागलों. परंतु त्या वेळीं तो नीटसा सुचला नाहीं. त्यानंतर वाचतां वाचतां कोकः हा शुद्ध संस्कृत शब्द असून त्याचा अर्थ 'विष्णु' [कृष्ण] असा संस्कृत कोशावरून आढळून आला. यावरून विष्णूचें किंवा कृष्णाचें जें स्थान तें कोकंठाण असें स्पष्ट झालें. ज्या पुरुषानें नारदीला संग देऊन साठ पुत्र निर्माण केले तो पुरुष श्रीकृष्णच असावा असें, त्या गांवच्या दामोदर मंदिरावरून, व अनंत घाटावरून जें अनुमान निघतें त्यास 'कोकंठाण' या कृष्णदर्शक गांवाच्या नांवावरून चांगलीच बळकटी येते. संवत्सर गांवाच्या नांवाचें पूर्वीचे लेखांत पूर्ण विवेचन झालें आहे, व तो शब्द अन्वर्थ असल्याचें दाखविलें आहे.

६. श्री द्वारकामाई संशोधन अंकांत शिरडीस पूर्वी केव्हां तरी द्वारका असली पाहिजे याबद्दल जीं बचनें, प्रमाणें व नैसर्गिक पुरावे दिले आहेत त्यास पूर्णता, सत्यता, व सिद्धांत स्वरूप येण्यास शिरडी क्षेत्रांत प्रथम कांहीं महत्त्वाचे ठिकाणीं प्रत्यक्ष उत्खननच झालें पाहिजे असें मी पूर्वी त्या अंकाच्या शेवटच्या पानावर ५ वे व ६ वे ओळींत लिहिलें आहे. उत्खनन करण्याचें काम माझे नाहीं, व तें अल्प खर्चातहि होण्याजोगें नाहीं. तें काम श्रीमंतांचें किंवा राजेरजवाड्यांचें असून अफाट खर्चाचें व बाबांच्या प्रेरणेचें आहे. वास्तविक पाहिलें असतां उत्खनन सर्वच शिरडी क्षेत्राचें झालें पाहिजे, इतकेंच नव्हे तर आजुबाजूच्याहि कित्येक गांवीं (जेथें बाबा जात असत व जेथें शिरडी-तील गढीसारख्या गढ्या आहेत, दीपस्तंभ आहेत) झालें पाहिजे, व प्रथम सुरवात कोणत्या कारणासाठीं कोठून करावयाची हें संशोधनतज्ञांनीं ठरविलें पाहिजे. तथापि उत्खननासाठीं माझ्या अल्प बुद्धीस जीं कारणें व स्थानें योग्य व आवश्यक वाटतात तीं मी खाली प्रथम देत आहे.

७. बाबा शिरडीत ज्या पांच ठिकाणी नित्य जात व कित्येक जागी सांकेतिक खुणेनें जें बोलत व करीत तीं ठिकाणे व ते बोल खाली लिहिल्याप्रमाणे—

१. बाबांची रहाण्याची [मशीद] द्वारकामाई. 'ही मशीद नाही, द्वारकामाई आहे.' 'ही ब्राह्मणाची मशीद आहे, काळ्यां मुसलमानाची नाही.'

येथें उत्खनन अवश्य पाहिजे.

२. बाबा एका दिवसाआड नित्यनेमानें चावडीत निजावयास जात ती चावडी. द्वारकामाई व चावडी हीं कृष्णपरमात्मांचीं शयनमंदिरे असावीत. एक श्री रुक्मिणी-माईकरितां व दुसरें श्री राधामाईकरितां असावें, असें अनुमान वाटतें. तेथें उत्खनन अवश्य पाहिजे.

३. बाबांच्या गुरुरायांची समाधि ज्या वाड्यांत आहे तो वाडा. येथें निवृत्ताजवळ बाबा कांहीं काळ गुरुरायांच्या समाधीसमोर बसत. येथें कां बसतां असें विचारलें असतां 'येथें माझ्या गुरुची समाधि सव्वा पुरुष खोलीच्या खाली आहे' असें सांगत. उकरून पाहिली तर सांपडेल का, असें विचारतां बाबां म्हणत, उकरा, सांपडेल. त्याप्रमाणें लोकांनीं तेथें सव्वा पुरुष खाली खोदलें तों तेथें समाधि मिळाली. या समाधीचें वर्णन श्री साई-सचरित अ. ४ ओंव्या १२७ ते १२९ व १४३ व १४४ यांत दिलें आहे. ज्या अर्थी इतक्या खाली ही समाधि मिळाली त्याअर्थी तिचे आजुबाजूस उकरलें असतां कांहीं घरे, मंदिरे किंवा इमारती मिळण्याचा संभव आहे. बाबांच्या आज्ञेवरूनच ती जागा त्याच वेळीं उकरली. समाधि लागली व नंतर बुजवून टाकली व त्यांच्या आज्ञेप्रमाणें तेथें दर गुरुवारी व शुक्रवारी सायंकाळीं शि. संस्थानांतून त्या समाधीपुढें ऊद व धूप जाळला जातो. हल्लींचा वाडा तेथें बांधण्यापूर्वी बाबा जेव्हां तेथें बसत असत तेव्हां बाबा तेथें झाडें लावून बागवगीचा करीत व स्वतः डोक्यावर हांड्यानें लेंडी नाल्याचें पाणी आणून झाडास घालीत. हें पुष्कळ लोकांस माहीत आहे व त्यांपैकीं कांहीं लोक अद्याप हयातही आहेत. येथें उत्खनन अवश्य पाहिजे.

४. हल्लींचे बाबांचे समाधि-मंदिर. हा वाडा बांधण्यास बुटीसाहेबांना बाबांनींच सांगितलें. वाडा बांधल्यावर आतां जेथें बाबांची समाधि आहे तेथें मुरलीधराच्या मूर्तीची स्थापना करावी असें कै. श्रीमंत बापूसाहेब बुटींची इच्छा होती. व त्याप्रमाणें ते बाबांना विचारावयास गेलें असतां बाबा म्हणाले, असूं दे ती जागा तशीच. तेथें आपणच बसूं. समाधिस्थ होण्याचे अगोदर ५-६ दिवस बाबा म्हणाले, 'मला आतां मशिदीचा कंटाळा आला आहे. मला वाड्यांत घेऊन जा. मी तेथेंच राहीन. भटे लोक माझी पूजा करतील व मला संभाळतील. ही समदी आपलीच बेलवाडी आहे' असें म्हणून बाबा त्या वाड्याच्या जागेपासून इकडे चावडीपर्यंत व तिकडे तेथ्याचे घरापर्यंत (हल्लीं सगुणराव राहतात ते घर) जागा बोटानें दाखवीत. यावरून येथें पूर्वी कोणा देवतेचें मंदिर अथवा संताचा मठ असावा असें वाटतें. म्हणून येथें अवश्य उत्खनन केलें पाहिजे.

५. लेंडी वागेची जागा. बाबा येथें दररोज एक वेळ जात. शौचविधीस तेथेंच जात.

७. बाबा शिरडीत ज्या पांच ठिकाणीं नित्य जात व कित्येक जागीं सांकेतिक खुणेनें जें बोलत व करीत तीं ठिकाणे व ते बोल खालीं लिहिल्याप्रमाणें—

१. बाबांची रहाण्याची [मशीद] द्वारकामाई. 'ही मशीद नाही, द्वारकामाई आहे.' 'ही ब्राह्मणाची मशीद आहे, काळ्यां मुसलमानाची नाही.'

येथें उत्खनन अवश्य पाहिजे.

२. बाबा एका दिवसाआड नित्यनेमानें चावडीत निजावयास जात ती चावडी. द्वारकामाई व चावडी ही कृष्णपरमात्मांचीं शयनमंदिरे असावीत. एक श्री रुक्मिणी-माईकरितां व दुसरें श्री राधामाईकरितां असावें, असें अनुमान वाटतें. तेथें उत्खनन अवश्य पाहिजे.

३. बाबांच्या गुरुरायांची समाधि ज्या वाड्यांत आहे तो वाडा. येथें निवृत्ताजवळ बाबा कांहीं काळ गुरुरायांच्या समाधीसमोर बसत. येथें कां बसतां असें विचारलें असतां 'येथें माझ्या गुरूची समाधि सव्वा पुरुष खोलीच्या खाली आहे' असें सांगत. उकरून पाहिली तर सांपडेल का, असें विचारतां बाबा म्हणत, उकरा, सांपडेल. त्याप्रमाणें लोकांनीं तेथें सव्वा पुरुष खाली खोदलें तों तेथें समाधि मिळाली. या समाधीचें वर्णन श्री साई-सचरित अ. ४ ओव्या १२७ ते १२९ व १४३ व १४४ यांत दिलें आहे. ज्या अर्थी इतक्या खाली ही समाधि मिळाली त्याअर्थी तिचे आजुबाजूस उकरलें असतां कांहीं घरे, मंदिरे किंवा इमारती मिळण्याचा संभव आहे. बाबांच्या आशेवरूनच ती जागा त्याच वेळीं उकरली. समाधि लागली व नंतर बुजवून टाकली व त्यांच्या आशेप्रमाणें तेथें दर गुरुवारी व शुक्रवारी सायंकाळीं शि. संस्थानांतून त्या समाधीपुढें ऊद व धूप जाळला जातो. हल्लींचा वाडा तेथें बांधण्यापूर्वी बाबा जेव्हां तेथें बसत असत तेव्हां बाबा तेथें झाडें लावून बागवगीचा करीत व स्वतः डोक्यावर हांड्यानें लेंडी नात्याचें पाणी आणून झाडास घालीत. हे पुष्कळ लोकांस माहीत आहे व त्यांपकीं कांहीं लोक अद्याप ह्यातही आहेत. येथें उत्खनन अवश्य पाहिजे.

४. हल्लींचे बाबांचे समाधि-मंदिर. हा वाडा बांधण्यास बुटीसाहेबांना बाबांनींच सांगितलें. वाडा बांधल्यावर आतां जेथें बाबांची समाधि आहे तेथें मुरलीधराच्या मूर्तीची स्थापना करावी असें कै. श्रीमंत बापूसाहेब बुटींची इच्छा होती. व त्याप्रमाणें ते बाबांना विचारावयास गेलें असतां बाबा म्हणाले, असूं दे ती जागा तशीच. तेथें आपणच बसूं. समाधिस्थ होण्याचे अगोदर ५-६ दिवस बाबा म्हणाले, 'मला आतां मशिदीचा कंटाळा आला आहे. मला वाड्यांत घेऊन जा. मी तेथेंच राहीन. भटे लोक माझी पूजा करतील व मला संभाळतील. ही समदी आपलीच बेलवाडी आहे' असें म्हणून बाबा त्या वाड्याच्या जागेपासून इकडे चावडीपर्यंत व तिकडे तेथ्याचे घरापर्यंत (हल्लीं सगुणराव राहतात ते घर) जागा बोटानें दाखवीत. यावरून येथें पूर्वी कोणा देवतेचें मंदिर अथवा संताचा मठ असावा असें वाटतें. म्हणून येथें अवश्य उत्खनन केलें पाहिजे.

५. लेंडी बागेची जागा. बाबा येथें दररोज एक वेळ जात. शौचविधीस तेथेंच जात.

तेथे उगवलेल्या तरवडाचे झाडास स्वतः लेंडी नाल्याचें टम्रेलानें पाणी घालीत. ही आपली वाग आहे असें म्हणत.

सन १९१० चे मे महिन्यांत एके दिवशीं बाबा भाग्यनिधी रावबहादुर मोरेश्वरराव, प्रधान यांना घेऊन लेंडी बागेत गेले व आपल्या खिशांत हात घालून कांहीं दाणे मोरेश्वररावांचे हातावर देऊन बाबा मोरेश्वररावांना म्हणाले, 'भाऊ इकडे ये, हे घे व तूंच हे दाणे ह्या जागेवर फेंक.' मोरेश्वररावांनीं बाबांच्या आज्ञेप्रमाणें तसें केल्यावर, बाबा स्वतः त्या दाण्यावर त्यांनीं नाल्यांतून भरून आणलेल्या टम्रेलांतील पाणी शिंपडूं लागले, व जमलेल्या इतर मंडळींना म्हणाले, 'घाला या दाण्यावर पाणी' [श्री साईलीला वर्ष १७ अंक ६, पान ४६ ओळी २८-२९-३० व पान ४७ ओळी २ व ३ पहावे.] यावरून या ठिकाणीं पूर्वी एखादा गुत मठ, शिवालय, ऋष्याश्रम, किंवा तपोवन असून, ऋषी येथे स्वतःच्या निर्वाहापुरतें धान्य पेरित असावेत. मुळासकट गोड अशा उसांची, रताळ्यांची, सुरणांची, भुइसुगाची व इतर गोड गोड फळझाडांची लागवड करित असावेत. तसेंच गाई, हरिणें मोर यांसारखे निरुपद्रवी पण उपयुक्त व करमणूक करणारे पशुपक्षी बाळगीत असावेत. हल्लींच्या बाबांच्या पुण्य व पवित्र विहिरीखालीं किंवा तिच्या आसपास जवळच पूर्वीच्या आश्रमस्य ऋषीकाळच्या वेळची एखादी जिवंत पाण्याची वापीही असूं शकेल. यावरून ही जागा त्या वेळीं अत्यंत पुण्य, पवित्र, रमणीय, प्रशांत व एकांताची असावी असें अनुमान निघतें. [श्री. शा. अ. ६, श्लो. ११ वरील भाष्य पहावे.]

बाबा या लेंडी नाल्यांत कित्येक वेळां रुपये, अधेल्या, पावल्या, चवल्या व पैसे फेंकून देत व महादु फसल्यास काढून घेण्यास सांगत. महादु काढून घेई. पुढें हा प्रकार गांवच्या बऱ्याच लोकांना कळला, व तेही तेथे जाऊन नाल्यांतील पैसे काढून घेऊं लागले. ही गोष्ट बाबांना कळल्यावर बाबांनीं नाल्यांत पैसे फेंकण्याचें बंद केलें, असें महादु फसल्या मला पुष्कळ वेळां सांगत असे.

श्री. रघुवीर भास्कर पुरंदरे हे याच 'लेंडी नाल्यांत, बाबा शौचास बसत असत त्या ठिकाणीं छायेकरतां म्हणून लोखंडी कमानीचे व त्यावर फुलांच्या वेली चढविण्याचें काम करित असतां त्यांना एकदां तेथे उत्तम सोन्याच्या अत्यंत तेजस्वी अशा लंगडीच्या लंगडी दिसल्या. ते भ्याले व तसेंच बाबांच्याकडे आले. व त्यांनीं ही गोष्ट बाबांना सांगितली. असो. यावरून हें ठिकाण पूर्वी केव्हांतरी बाबा सांगत असत त्या राजाचे वेळीं सुवर्ण कोष किंवा निधी ठेवण्याचें असावें असेंही अनुमान निघतें. तेथे उत्खनन अवश्य पाहिजे.

६. वरील पंचस्थानाशिवाय शिरडी क्षेत्रांतील गढी, ज्यांत हल्लीं दगडाचें बांधीव असें मोठें भुयार आहे, जें मी व आणखी कांहीं भक्तमंडळींनाही याची माहिती आहे, व पूर्वी जेथे एक राजा रहात असे असें बाबा नेहमीं बोलत असल्याचें कै. श्री. माधवराव बळवंत देशपांडे शिरडीकर नेहमीं सांगत, त्या गढीचेंही उत्खनन झालें पाहिजे.

शिरडी हें क्षेत्र पूर्वी, प्रसिद्ध अर्धनारी नटेश्वर श्री मोहनीराज यांचें निवासस्थान

तेथे उगवलेल्या तरवडाचे झाडास स्वतः लेडी नाल्याचें टप्पेलानें पाणी घालीत. ही आपली बाग आहे असें म्हणत.

सन १९१० चे मे महिन्यांत एके दिवशीं बाबा भाग्यनिधी रावबहादुर मोरेश्वरराव प्रधान यांना घेऊन लेडी बागेत गेले व आपल्या खिशांत हात घालून कांहीं दाणे मोरेश्वररावांचे हातावर देऊन बाबा मोरेश्वररावांना म्हणाले, 'भाऊ इकडे ये, हे घे व तुंच हे दाणे ह्या जागेवर फेंक.' मोरेश्वररावांनीं बाबांच्या आशेप्रमाणें तसें केल्यावर, बाबा स्वतः त्या दाण्यावर त्यांनीं नाल्यांतून भरून आणलेल्या टप्पेलांतील पाणी शिंपडूं लागले, व जमलेल्या इतर मंडळींना म्हणाले, 'घाला या दाण्यावर पाणी' [श्री साईलीला वर्ष १७ अंक ६, पान ४६ ओळी २८-२९-३० व पान ४७ ओळी २ व ३ पहावे.] यावरून या ठिकाणीं पूर्वी एखादा गुप्त मठ, शिवालय, ऋष्याश्रम, किंवा तपोवन असून, ऋषी येथे स्वतःच्या निर्वाहापुरतें धान्य पेरित असावेत. मुळासकट गोड अशा उसांची, रताळ्यांची, सुरणांची, भुइसुगाची व इतर गोड गोड फळझाडांची लागवड करित असावेत. तसेंच गाई, हरिणें मोर यांसारखे निरुपद्रवी पण उपयुक्त व करमणूक करणारे पशुपक्षी बाळगीत असावेत. हल्लींच्या बाबांच्या पुण्य व पवित्र विहिरीखालीं किंवा तिच्या आसपास जवळच पूर्वीच्या आश्रमस्थ ऋषीकाळच्या वेळची एखादी जिवंत पाण्याची वापीही असूं शकेल. यावरून ही जागा त्या वेळीं अत्यंत पुण्य, पवित्र, रमणीय, प्रशांत व एकांताची असावी असें अनुमान निघतें. [श्री. शा. अ. ६, श्लो. ११ वरील भाष्य पहावे.]

बाबा या लेडी नाल्यांत कित्येक वेळां रुपये, अधेल्या, पावल्या, चवल्या व पैसे फेंकून देत व महादु फसल्यास काढून घेण्यास सांगत. महादु काढून घेई. पुढें हा प्रकार गांवच्या बऱ्याच लोकांना कळला, व तेही तेथे जाऊन नाल्यांतील पैसे काढून घेऊं लागले. ही गोष्ट बाबांना कळल्यावर बाबांनीं नाल्यांत पैसे फेंकण्याचें बंद केलें, असें महादु फसल्या मला पुष्कळ वेळां सांगत असे.

श्री. रघुवीर भास्कर पुरंदरे हे याच 'लेडी नाल्यांत, बाबा शौचास बसत असत त्या ठिकाणीं छायेकरतां म्हणून लोखंडी कमानीचे व त्यावर फुलांच्या वेली चढविण्याचें काम करित असतां त्यांना एकदां तेथे उत्तम सोन्याच्या अत्यंत तेजस्वी अशा लगडीच्या लगडी दिसल्या. ते भ्याले व तसेंच बाबांच्याकडे आले. व त्यांनीं ही गोष्ट बाबांना सांगितली. असो. यावरून हें ठिकाण पूर्वी केव्हांतरी बाबा सांगत असत त्या राजाचे वेळीं सुवर्ण कोष किंवा निधी ठेवण्याचें असावें असेंही अनुमान निघतें. तेथे उत्खनन अवश्य पाहिजे.

६. वरील पंचस्थानाशिवाय शिरडी क्षेत्रांतील गढी, ज्यांत हल्लीं दगडाचें बांधीव असें मोठें भुयार आहे, जें मी व आणखी कांहीं भक्तमंडळींनाही याची माहिती आहे, व पूर्वी जेथे एक राजा रहात असे असें बाबा नेहमीं बोलत असल्याचें कै. श्री. माधवराव वरवंत देशपांडे शिरडीकर नेहमीं सांगत, त्या गढीचेंही उत्खनन झालें पाहिजे.

शिरडी हें क्षेत्र पूर्वी, प्रसिद्ध अर्धनारी नटेश्वर श्री मोहनीराज यांचें निवासस्थान

जें नेवासें [नगर जिल्ह्यांतील नेवासें तालुक्याचें मुख्य ठिकाण] त्याचा भाग असला पाहिजे किंवा त्या [नेवासें] तालुक्यांतील एक गांव पूर्वी केव्हां तरी असलें पाहिजे. श्री समर्थ भगवान ज्ञानेश्वर महाराजांचे वेळीं तरी निदान शिरडी हा गांव नेवासें पंचक्रोशीत असावा असें दिसतें.

“ऐसें दुर्गा परी कळीं । आणि महाराष्ट्र मंडळीं ॥

श्री गोदावरीच्या कूर्ली । दक्षिण लिंगीं ॥ १८०३ ॥

त्रिभुवननैक पवित्र । अनादि पंचक्रोश क्षेत्र ॥

जेथें जगाचें जीवन सूत्र । श्री महालया असे ॥ १८०४ ॥

तेथें यदुवंश विलासु । जो सकल कला निवासु ॥

न्यायानें पोषी क्षितीसु । श्री रामचंद्र ॥ १८०५ ॥

श्री शा. अ. १८ ओ. १८०३ ते १८०५

वरील ओव्यावरून त्रैलोक्यांत अत्यंत पवित्र व अत्यंत जुनाट, अनादि पंचक्रोश क्षेत्र जेथें श्री अर्धनारी नटेश्वर [महालया] श्री मोहिनीराज देवता आहे, व जेथें श्री ज्ञानेश्वरांची श्री ज्ञानेश्वरी लिहिली तेथें म्हणजे नेवाश्यांत श्री यदुकुलोत्पन्न श्रीरामदेवराव जाधव त्या वेळीं राज्य करीत होते असें स्पष्ट दिसतें. नेवासे ही जाधवांची राजधानी होती असें त्या ओवीवरून तळेकर शास्त्र्यांचेही म्हणणे आहे. [डॉ. केतकर कृत महाराष्ट्रीय ज्ञानकोश विभाग १७ वा नेपाळ-बडोदे. पान [न] ३९३ दसऱ्या रकान्यांतील पाहिली, दुसरी व तिसरी ओळ.]

पंचक्रोश म्हणजे पंचक्रोशी. [पंचानां क्रोशानां समाहारः पंचक्रोशी, समाहार द्वंद्व समास] पांच कोसाच्या आंतील गांवांपैकी मुख्य ठिकाण नेवासें. त्या वेळचा एक कोस म्हणजे हल्लींचे ४-५ मैल सहज होतात व त्या मानानें पाहिलें म्हणजे त्यावेळच्या पांच कोसांचे (५×४=२० किंवा ५×५=२५) हल्लींचे २० किंवा २५ मैल होतील. नेवाश्यापासून शिरडी २० किंवा २५ मैल लांब आहे. अत एव शिरडी हा नेवाश्याचा भाग असावा व तेथें [शिरडीत] श्रीरामदेवराव जाधवांचा एखादा मांडलीक सरदार, जहागिरदार किंवा उच्चाधिकारी रहात असावा असें अनुमान निघतें व श्री. माधवराव देशपांडे हे सांगत असलेल्या बावांच्या म्हणण्यास पुष्टी येते.

महाराष्ट्रीय कोशांत नेवासें गांवची व्युत्पत्ती ‘निधिनिवास’ अशी दिली आहे. यावरून देवाची तिजोरी ठेवण्याचें हें स्थान प्रथम असलें पाहिजे. नंतर तें राजधानीचें शहर झालें असावें. व शिरडी हा मांडलीक राजांचा किंवा जहागिरीचा गांव असून लेडीनाला हें त्या वेळीं त्यांचें तिजोरी ठेवण्याचें ठिकाण असावें या अनुमानास श्री. पुरंदरे व फसले यांच्या वरील सांगण्यावरून दुजोरा मिळतो. म्हणून या बागेचें व नात्याचें उत्खनन अवश्य झालें पाहिजे.

७ शिरडीचे आजुबाजूचे गांवीं जेथें शिरडीतील गढीसारख्या गढ्या आहेत व बाबा कधी कधी त्या गांवीं स्वतः चालत किंवा गाडीत समारंभानें जात (उदाहरणार्थ

निमगांव, राहाते, -वगैरे वगैरे) त्या गढ्यांचे व त्या गांवांतील कांहीं महत्वाच्या स्थानांचे उत्खनन अवश्य झाले पाहिजे.

८ श्री द्वारकाधीश श्रीकृष्णपरमात्मा यांचा शिरडी गांवाशी अनादिकालापासून कांहीं तरी निकट संबंध आहे हे खालील एका विशिष्ट आख्यायिकेवरून दिसून येते.

दोनतीन वर्षांपूर्वी मी काठेवाडांत खंबालिया गांवीं माझी कन्या श्री. जानकी-बाई जठार लेडी डाक्टर यांचेकडे गेलों होतो. त्यांचे घरी मुलींना शिकविणारे अत्रि आढनांवाचे गुजराथी शिक्षक यांनी मला फारच चमत्कारिक पण त्यांच्या मते प्रत्यक्ष घडलेली अशी शिरडीसंबंधी हकीकत सांगितली. खंबालियापासून द्वारका ५ किंवा ६ रेल्वे स्टेशने दूर आहे. म्हणजे अदमासे २५-३० मैलांवर आहे. खंबालिया व द्वारका यांचे मध्ये तीन शिरडी किंवा सेरडी नांवाची गांवे एकमेकांपासून अगदी सरळ रेषेत जवळ जवळ आहेत. त्यांतील मधले शिरडीस वचली शिरडी असे म्हणतात. सुमारे तीन-चारशे वर्षांपूर्वी एके दिवशी खंबालिया येथील रहिवासी परम भगवद्भक्त एक रुखीदास नांवाचे सारस्वत ब्राह्मण यांचे स्वप्नांत एक मूर्ति आली व म्हणाली, मी 'प्रद्युम्न' आहे व मी वचली सेरडी येथे अमुक ठिकाणी गाडली गेलें आहे. पण मला आतां वर येण्याची इच्छा आहे तरी तूं मला वर काढ. रुखीदासांनीं आपले स्वप्न गांवांतील लोकांस सांगितलें व कांहीं लोकांसमवेत ते वचली [मधली] सेरडी येथे गेले व तेथील लोकांना त्यांनीं आपले स्वप्न सांगितलें. ही हकीकत शेजारच्या दोन्ही सेरडी गांवच्या लोकांस कळली. तेही तेथे आले व सांगू लागले कीं, आम्ही दररोज सकाळीं व संध्याकाळीं आरतीचा आवाज ऐकतो. पण तो कोठून येतो हे मात्र आम्हास कळत नव्हतें. नंतर त्या सर्व लोकांचे मदतीने रुखीदासांनीं सांगितल्या ठिकाणी खोदलें, तो तेथे एक सुंदर व तेजस्वी मूर्ति दिसली. तिला घेऊन रुखीदास खंबालियाला परत आले व त्या मूर्तीचे इच्छेप्रमाणें हल्लीं असलेल्या मंदिरांत तिची स्थापना केली. त्या मूर्तीस सर्व लोक 'कल्याणजी' (श्रीकृष्ण) असे म्हणतात. या मंदिरांत जे पुजारी आहेत ते रुखीदासांचे वंशांतील आहेत, असे ते सांगतात, व वरप्रमाणें त्या मूर्तीची आख्यायिकाही सांगतात.

या आख्यायिकेशी व मूर्तीशीं नगर जिल्ह्यांतल्या कोपरगांव तालुक्यांतील शिरडीशीं अर्थाअर्थी संबंध नाहीं. तथापि ही आख्यायिका येथे देण्यांत माझा हेतु इतकाच कीं, शिरडी गांवचा व कृष्णपरमात्म्याचा पूर्वापार संबंध अति निकट आहे. करितां त्या सेरडीत जशी प्रद्युम्नमूर्ति विवक्षित ठिकाणी उत्खनन केल्याने निघाली तशी आपल्या बाबांच्या शिरडीतही उत्खनन केलें म्हणजे श्रीकृष्ण मूर्ति खात्रीने निघेल. व भगवान श्री ज्ञानेश्वर महाराजांनीं लिहिल्याप्रमाणें

‘काय पिनाकपाणीचिया भाता । वायकांडी आहाती’ ॥ २०० ॥

‘नातरी चतुराननाचिये वाचे । काय आहाती लटिकिया अक्षरांचे

साचे ॥ २०८ ॥

श्री ज्ञा. अ. ११ ओ. २०७-२०८

जसे श्री शंकरांच्या भात्यांत फुसक्या बाराचे बाण नसतात किंवा ब्रह्मदेवाच्या वाचेत

खोट्या अक्षरांचे ठसे नसतात त्याप्रमाणे बाबांच्या वदनांबुजांतून या विषयासंबंधाची निघालेली अमोघ वचने कालत्रयी असत्य, फुसकी किंवा विफल असणार नाही. याचीही जगास खात्री पटेल. असो.

ही द्वादशपत्री द्वारकामाई संशोधन पुरवणीरूपी कमलकलिका श्री समर्थ सद्गुरु बाबांच्या चरणपंकजावर अनन्यभावे अर्पण करून तूर्त येथेच थांबून आपली रजा घेतो.

ठाणे शुक्रवार
श्रावण शु. ११
१२-८-४३

}

संतदासानुदास
बाबांचे बाळ

श्रीसाईनाथ महाराज प्रसन्न.

अनुभव

रावबहादूर एस्. के. दुदुस्कर हे सातारला रिटायर्ड मामलतदार आहेत, त्यांनी आपला अनुभव खाली दिल्याप्रमाणे सांगितला आहे.

ता. २८/१२/१९१२ रोजी प्रथम मला साईबाबांचे दर्शन झाले. मी रावसाहेब ल. ब. मोगे मामलतदार वाई, आ. आ. कदम मामलतदार चांदोर व गोपाळराव पिंगळे रेंजर वाई असे चौघेजण शिरडीस साईबाबांचे दर्शनास गेलो होतो. मोगे रावसाहेब हे त्यांचे पूर्वीचे भक्त होते. ते नाशिकचे राहणारे होते व मी खंडाळा जि. सातारा येथे महालकरी होतो व ते वाईस मामलतदार असलेमुळे त्यांची व माझी नेहमी भेट होत असे व ते साईनाथ महाराजांचे वर्णन सांगत असत त्यामुळे साईनाथ महाराजांचे दर्शनाची मला इच्छा झाली. त्यावेळी महाराज हयात होते. एक रात्र शिरडीस आमचा मुकाम होता. तेथील समारंभ पाहून मनास अतिशय आनंद झाला व पूर्वीची संतावरील माझी भक्ती कायम झाली. साईबाबांची परवानगी मिळाल्यावर तेथून आम्ही निघालो. पुढे संगमनेरला सन १९३०-१९३१ सालांत असतांना २।३ वेळां शिरडीस साईबाबांचे समाधीचे दर्शनास गेलो होतो.

सन १९४३ सालामध्ये रा. चौगुले साहेब हे सातारा येथे फर्स्ट क्लास सबजज म्हणून बदलून आले व ते आमचे घरी राहात आहेत. त्यांनी मला साईबाबांचा एक फोटो दिला व तो मी पूजेस लाविला आहे. फोटो मिळाल्यानंतर थोड्याच दिवसांत म्हणजे ता. ६।११।४३ रोजी मला एक दृष्टान्त झाला तो येणे प्रमाणे:—

मी एका देवळांत गेलो होतो. बहुतेक धोंडेघरचे केदारेश्वराचे देवळासारखे ते देऊळ होते. केदारेश्वर आमचे कुलदैवत आहे. देव आंतले गाभान्यांत आहे व बाहेरचा सभामंडप सर्व दगडी आहे. त्यांत मी मधील वाट सोडून पश्चिमेच्या दालनांत पूर्वेकडे तोंड करून बसलो होतो. माझेपासून सुमारे ४ हातांवर सुमारे १२।१४ वर्षांचा मुलगा पूर्वेस तोंड करून बसला होता व आग्नेय कोपण्यांत सहाणेच्या जवळ अदमासे ४०।४५ वर्षांचा मनुष्य बसला होता. त्यावेळी देवाचे गाभान्यांतून एक ब्राह्मण शुचिर्भूत म्हणजे

स्नान केलेला, कपाळास भरम असलेला व आंगावर नुसतें उपरणें घेतलेला असा हातांत लहान रुद्राक्षाची माळ घेऊन आला व ती त्यानें त्या मुलाच्या गळ्यांत घातली. नंतर पुन्हां देवाचे गाभान्यांत जाऊन त्यानें दुसरी माळ आणली व माझे गळ्यांत घालू लागला. मी म्हणालो कशाला ? तो म्हणाला, कां ? हातांत देऊं ? मी म्हणालों तसें कांहीं नाहीं. नंतर त्यानें माझ्या गळ्यांत माळ घातली ती मी काढून हातांत घेतली व पहात होतो इतक्यांत पहांटे ६ वे ठोके पडले त्याबरोबर मी जागा झालों. शुचिर्भूत ब्राह्मणानें देवाचे देवळांत रुद्राक्षांची माळ पूर्वेस तोंड असतांना माझे गळ्यांत घातली याचें मला फार आश्चर्य वाटलें व हा कांहींतरी दैविक प्रसाद असावा असें वाटल्यावरून देवाचें नामस्मरण करित अंथरुणावर पडून राहिलों व प्रातःस्मरणाचे श्लोक म्हणत होतो. 'पहाटेच्या प्रहरीं म्हणे हरी हरी' याचे चौथे चरण 'नरहरी गोपाळा भार्गवा वासुदेवा । पावे जिवलग्ना दृष्टीकेशी' एवढें म्हटल्याबरोबर गरकन डुलकी लागली व लागलीच पूर्वीचेच देवळांत मी बसलों आहे व तो पूर्वीचाच मुलगा ४ हातांवर बसलेला आहे असें दिसलें व त्याच वेळीं एक सुवासिनबाई [ब्राह्मण बाई असावी असें दिसलें] आंतील देवाचे गाभान्यांतून आली. तिचे आंगावर साधारण मुगवे वाणाचें लुगडें होतें. तिनें लुगड्याचे ओच्यानें दोन्ही हातांनें धरून एक लहान पातेलें आणलें. जवळ आणल्यावर त्यांत दूध असल्याचें दिसलें. तें तापविलेलें होतें. कारण त्यावर सांय दिसली. त्यांत कांहीं काळें पडलेलें दिसलें तें तिनें फुंकून बाजूस सारलें व माझे पुढें असलेल्या भांड्यांत दुध ओतलें. तथापि त्यांत एक काळें पडलें तें तिनें बोटानें काढून टाकलें. मी तें भांडें उचलून घेणार तो ६॥ चा ठोका पडला व मी जागा झालों. मला फार आश्चर्य वाटलें. कारण अपुरा राहिलेला दृष्टान्त पूर्ण झाला. साईबाबांची घरीं पूजा चालल्यामुळें हा दृष्टान्त झाला व त्यामुळें मनाला अतिशय आनंद वाटला. संतकृपेचें फळ तें हेंच त्याचा दाखला म्हणजे खाली लिहिलेल्या गोष्टी वरील दृष्टान्तानंतर लवकरच घडून आल्या.

१ ता. १०।११।४३ रोजी नंवर २ चा मुलगा फर्स्ट एल. एल. बी. पास झाला.

२ ता. १६।११।४३ रोजी सन १९३७ सालापासून चाललेल्या दाव्याचा निकाल तात्पुरता यशस्वी झाला.

३ ता. १७।११।४३ रोजी पिंपरेची जमीन सन १९१६ सालीं घेतल्यापासून फायदेशीर खंडानें गेली नव्हती ती तशी गेली व आगाऊ खंड येईल अशी कल्पना नसतांना आगाऊ खंड रोख रु. २१५ आले.

श्री. साईबाबांची कृपा झाल्यामुळें वरील गोष्टी झाल्या. भद्रेचेंच हें फळ आहे.

शिरडी-वृत्त

ऑगस्ट १९४३.

या माहिण्यांत मुंबई, पुणे, नगर, नाशिक, ठाणे, बल्लारी, चोपडे [पू. खा.], लाख, सोलापूर, गोंदिया, तंजावर, औरंगाबाद, तिन्नावल्ली, जालना, बांद्रा, वेलोर, सिकंदराबाद, गुत्ती, बुकपट्टण, अनंतपूर, म्हैसूर, नागपूर, चांदा, मंडिया [म्हैसूर स्टेट] बेहवाडा, माडुंगा, रायचूर, तिरुपती, अजनी, सांताक्रूझ कोईमतुर, निलगिरी वगैरे गांवांकडील भक्तमंडळी श्रीचे दर्शनास आली होती.

देणगी

१ श्री. ए. सुंदरेश अय्यर, विमको मॅच फॅक्टरी, मुंबई यांनी एक डझन आगपेटीचा पुडा दिला.

२ श्री. जी. सुबराव, C/o सन् ऑफ जी. सुबराव, पंचायत ऑफीस, बुकपट्टण अनंतापूर यांनी दोन पंखे मोराचीं पिसे लावलेले अर्पण केले.

३ श्री. सौ. अनुसयाबाई भाऊशेट चुंबळे, मेनरोड विजयानंद थिएटर नजीक सु. पो. नाशिक यांनी जरीकाठी उपरणे (सुती) अर्पण केलें.

४ श्री. एस्. नारायणमूर्ति चेष्टी रिटायर्ड हेड ड्राफ्ट्समन सुपरिंटेंडेंट इंजिनिअर ऑफिस (नारायणनिलय) सु. पो. बेहवाडा, जि. कृष्णा. गुलाबी जरीकाठी (रेशमी) बनारसी शोला अर्पण.

५ श्री. आर. डी. चौधरी (अपोझिट अहमदनगर फार्मसी) कांदेवाडी नाका, गिरगांव मुंबई. चंदन भुसा ३॥ पौड, लोमन अर्घा पौड, अत्तरवाटली, उदबत्तीपुडे पांच अर्पण.

६ श्री. बी. व्ही. मंजेश्वर सबजज्जसोहेब अहमदनगर यांनी एक पोतें गहूं पायली सुमारे २० चे अर्पण केलें.

धर्म-कृत्य

अभिषेक—लघुरुद्र, अर्चन, नैवेद्य, ब्राह्मणसुवाशिण भोजन वगैरे नेहमीप्रमाणें झालें; व गोकुळाष्टमी व चंद्रग्रहण या दोन रात्री श्रीस अभिषेक झाले.

अन्नदान

श्री गोकुळाष्टमी उत्सवाबद्दल कै. दीक्षित वाड्यांत व श्रीमंदिरापुढील पटांगणांत अशीं दोन अन्नदानें झालीं.

श्री सोमवतीअमावास्येप्रीत्यर्थ श्री. शंकरराव डी. बळवल्ली, वाकोला सांताक्रूझ ऑ. चि. श्री साईबाबा संस्थान शिर्डी यांनी कोपरगांतून श्रीगंगारोड्या

चरीच्या पांच कावडी मुद्दाम आणवून श्रीचे समाधीस अर्पण केल्या व लघुसुद्ध-
अभिषेक केला.

कीर्तन

संस्थान गवई यांची 'या महिन्यांत सहा कीर्तने झाली. श्रावण शु॥ व श्रावण
चद्य अशा दोन एकादशा, श्रीगोकुळाष्टमी उत्सवाप्रतिपत्ती दोन, श्री अहिल्याबाई
होळकर पुण्यातिथिनिमित्त एक व चंद्रग्रहण पर्वणीनिमित्त एक अशी सहा कीर्तने झाली.

नवल-विशेष

मे. अलमौला कलेक्टरसाहेब बहादूर, जि. नाशिक; मे. रावसाहेब मामलेदार,
कोपरगांव, रा. ब. नवले साहेब, अहमदनगर हे श्रीचे दर्शनास आले होते.

श्री गोकुळाष्टमी उत्सवानिमित्त श्रीचे रथाची मिरवणूक निघाली होती.

श्री. एस्. विश्वनाथशास्त्री, बल्लारी, या गृहस्थांना दोन्ही डोळ्यांनी दिसत
नव्हते. हे शिडीस आले नंतर श्रीचे सेवेने यांना थोडे थोडे दिसू लागले. हे चांगले
गवई आहेत. यांनी गायनाची हजेरी दिली.

श्रीगोकुळाष्टमी उत्सव

ता. २२।८।४३ रविवार रोजी रात्रौ संस्थान गवई यांचे (कृष्णजन्म)
कीर्तन १० ते १ पर्यंत होऊन नंतर श्री. द. दा. रासने ऊर्फ नानासाहेब दु. ऑ.
चि. (श्री. सा. सं. शि.) यांचे भजन झाले व नंतर आरती प्रसाद वगैरे होऊन
ता. २३।८।४३ रोजी मंडारा भोजन गोरगरिवांस देण्यांत आले. रात्रौ रथाची
मिरवणूक निघून ता. २४।८।४३ मंगळवार रोजी सकाळी १० ते १२ पर्यंत
गोपाळकाला कीर्तन झाल्यावर सर्वत्र मंडळीस भोजन देण्यांत आले.

सप्टेंबर १९४३

चालू महिन्यांत शिमोगा (म्हैसूर स्टेट), बल्लारी, मुंबई, पुणे, मद्रास, जोध-
पूर, कोकोनाड, सिकंदराबाद, बेझवाडा, दिल्ली, माडुंगा, बोधन, अहमदनगर, अय-
नाविली (गोदावरी डि.), आवडी (मद्रास), बैंगलूर, म्हैसूर, गुत्ती, अनंतापूर, औरं-
गाबाद, विजयनगर (विजयापट्टण), कोलार वगैरे ठिकाणचे भक्त श्रीचे दर्शनास
आले होते.

देणगी

श्री. जी. व्ही. राधाकृष्णन् चेटी २५ त्यागराज रोड मद्रास, रेशमी कद
(रंग निळा, काठ रुई फुली पांढरे) अर्पण.

श्री. तुकाराम खुशाल परदेशी शिडी, कोळंडी चालण (पिठ चालण्याची)
अर्पण.

धर्म-कृत्य

अभिषेक, लघुरुद्र, विष्णुसहस्रार्चन, नैवेद्य, पूजा, ब्राह्मणसुवासीन भोजन, अन्नदान (गोरगरिबांस) वगैरे नेहमीप्रमाणे झाले. एक दिवस पिठले भाकरीचे भंडारा भोजन झाले.

कीर्तन

श्रीमंदिरांत संस्थान गवई यांची ३ कीर्तने या महिन्यांत झाली. एक श्री गणेशचतुर्थीप्रीत्यर्थ व दोन भा. शु. ११ व भा. व ११ अशी झाली. श्री. एस. विश्वनाथशास्त्री बह्लारी यांची २ दोन कीर्तने (कानडी) भाषेत झाली. संस्थान गवई विठ्ठलराव यांनी कानडीचे मराठीत भाषांतर करून सर्वत्रमंडळीस कीर्तनांत सांगितले. श्री. एस. विश्वनाथशास्त्री यांना संस्थान मार्फत एक रुपया व श्रीफल देऊन गौरव करण्यांत आला.

नवल-विशेष

श्री. बालसे, एक्साइज इनस्पेक्टर, लक्ष्मीवाडी, शुगर फॅक्टरी यांचे श्रीमंदिरांत शास्त्रोक्त गायन झाले.

श्री. बी. व्ही. नरसिंहस्वामी, मद्रास हे ता. १२ माहे सप्टेंबर १९४३ रोजी श्रीचे दर्शनास आले होते.

आक्टोबर १९४३

या महिन्यांत मद्रास, मुंबई, पुणे, ठाणे वगैरे ठिकाणाहून बरेच भक्त श्रीचे दर्शनास आले होते.

देणगी

१ श्री. एच. सांबया डेक्कन कंस्ट्रक्शन कंपनी, हार्नबी रोड, मुंबई; डालिबी रंगाचे रेशमी अस्मानी बारीक फीत लावलेला गलेफ (लहान) अर्पण.

२ श्री. सदानंद गुळेकर, टेलर आऊट फिटर, हबीब मॅन्शन, लालबाग; मुंबई नं. १२ प्रसादपिशव्या ५५० अर्पण.

३ श्री. भास्कर जी. देसाई, सु. वेसमा, जि. नवसारी, तांबडी काडी किनार उपरणे सुती नग १ अर्पण.

४ श्री. बालमुकुंद डी. पिळगावकर, कोठारे हाऊस वार्डन रोड, मुंबई, (हस्ते दा. वि. सांबारे. ऑ. ए. शि. स.) केशरी रंगाचा सॅटीन गलेफ जरीची फीत लावलेला अर्पण.

५ श्री. खुरशीदअल्ली, सु. रांजणगांव, जि. औरंगाबाद; पिवळें कापड हात
५ पांच सुती अर्पण.

६ श्री. मुंडलूर हणमप्पा, सु. बहारी; धोतरजोडी (सुती) वार ८ आठ
किनार हिरवी अर्पण.

७ श्री. जी. पी. देसाई, सु. वेसभा, जि. नवसारी, जरीकाठी उपरणें (तलम)
नग १ अर्पण.

८ श्री. नागेश आत्माराम सावंत, पो. स. इ. पोलीस ट्रेनिंग स्कूल, मुंबई,
भगव्या रंगाची (मलमल) वार २॥ अर्पण.

९ श्री. के. विश्वनाथ, चालटर थॉमसेन कंपनी, लक्ष्मी बिल्डिंग, पो. बॉ.
नं. ५०१ मुंबई, जरीकाठी रेशमी बनारसी कद (रंग जांभळा) व लहान २ दोन
(समया) पितळी अर्पण.

१० श्री. सौ. रुक्मिणीबाई विठ्ठल दळवी, सीताबाईची चाळ, रामाचे
देवळाजवळ, भोईवाडा, परळ मुंबई नं. १२. इमिटेशन सिल्क शेला सोनेरी बॉर्डर
असलेला अर्पण.

११ श्री. सौ. यमुनाबाई यशवंतराव पाटील, मुं. अंधेरी (मुंबई), बनारसी
जरीकाठी शेला रंग चाकलेट अर्पण.

१२ श्री. एस. बी. केशवय्या, सब रजिष्ट्रार सु. पेनुकोंडा, जि. अनंतापूर,
धोतर पान एक किनार काळी अर्पण.

१३ श्री. चंपूबाई रामकृष्ण चोणकर, ५६९ कान्हेरे रोड, बोरवली [मुंबई],
सुती विणलेली चादर अर्पण.

१४ श्री. साईप्रभा मोरेश्वरराव प्रधान, श्रीसाई प्रधान बंगला, सांताक्रूझ
चांदीचें निरांजन नग एक वजन भार ५॥ अर्पण.

१५ श्री. साईचिंतामणी मोरेश्वरराव प्रधान, श्रीसाई प्रधान बंगला सांता-
क्रूझ, चांदीचें निरांजन नग एक, वजन भार ५॥ अर्पण.

१६ श्री. साईप्रसाद मोरेश्वरराव प्रधान, श्रीसाई प्रधान बंगला, सांताक्रूझ,
चांदीचें निरांजन नग एक वजन भार ५॥ अर्पण.

१७ श्री. एस गुरुमूर्तिराव सु. नंदाळ, जि. करनूल S. S. Rly. हरणाचें
कातडें (मृगाजिन) एक अर्पण.

१८ श्री. शंकरराव दत्ताराम बळवल्ली आ. चि. (श्री. सा. बा. सं. शि.)
मु. वाकोला, सांताक्रूझ मुंबई, चांदीचे डोळे लहान नग ४ वजन १॥ भार अर्पण.

१९ श्री. इंदा गोविंद पवार मु. मोहवाडी जि. धुळे. पांढरें सुती निशाण नग १ अर्पण.

२० श्री. के. आर. व्ही. कृष्णस्वामी, डे. अ. कंट्रोलर ऑफ मिलिटरी अकौंट्स, मु. पुणे नं. १, श्री साईबाबा लहान प्लेस्टरचा रंगीत पुतळा अर्पण.

२१ श्री. धोंडीबा रामचंद्र फडतारे; नानापेठ घ. नं. ३१ पुणे, चादर हिरवी सुताची नक्षीची अर्पण.

२२ श्री. एस. गोविंदराव ठि. गंगाभुवन ब्राह्मणवाडा माडुंगा, जरीकाठी रेशमी (कद) रंग डार्क गुलाबी.

२३ श्री. जी. कृष्णमूर्ति, सबज्ज चिकाकोल, (तिरुपती) चांदीची परडी (फुल्ले ठेवण्याची) वजन भार ४४ अर्पण.

श्री. तात्याजी गणपतराव कोते पाटील संस्थानचे स्थानिक विश्वस्त यांचे रंगीत तैलचित्र चौकटीसह अर्पण.

धर्म-कृत्य

अभिषेक, अर्चन, लघुस्रद्र, नैवेद्य, ब्राह्मण सुवासिनी भोजन वगैरे नेहमी-प्रमाणे झाले.

श्री. नानासाहेब खारकर माजी ऑ. चि. सो. यांनी तीन दंपत्य पूजन गुरुपुण्य योग गुरुवारी केले. त्याप्रीत्यर्थ तीन दंपत्यास भोजन, तीन लुगडी, तीन खण, तीन धोतरे अशी वस्त्रे अर्पण केली.

कीर्तने

संस्थान गवई यांची चार कीर्तने या महिन्यांत श्रीमंदिरांत झाली. श्रीचे पुण्यतिथी उत्सवांत तीन व आश्विन व ॥ ११ स एक अशी झाली. श्री. बापाजी ल. कुलकर्णी यांचे एक कीर्तन उत्सवांत झाले. श्री. लक्ष्मीबाई, गाडगे महाराजांची शिष्याण पंढर-पूर यांचे एक कीर्तन श्रीमंदिरांत झाले.

नवल-विशेष

श्रीचा रौप्यमहोत्सव व पुण्यतिथी अहवाल निराळा स्वतंत्र श्री साईलीला मासिकाचे १९४३ चे अंक १०-११-१२ मध्ये प्रसिद्ध झाला आहे.

श्री. विश्वनाथ कृष्णाजी नागांवकर, झिलाणी बिल्डिंग, पोर्तुगीज चर्च समोर रु. नं. १५, गोखलेरोड, नार्थ दादर, यांनी श्रीपुढे गायनाची हजेरी दिली.

दिपवाळीप्रीत्यर्थ श्रीस पहांटे मंगलस्नान, रोषनाई, दिपोत्सव झाले. तसेच संस्थानचे स्थानिक ट्रस्टी श्री. तात्याजी गणपतराव पाटील कोते शिर्डी यांचे हस्ते श्रीलक्ष्मी व श्रीसरस्वती पूजन थाटांत झाले.

नोव्हेंबर १९४३.

या महिन्यांत नेहमीप्रमाणे मद्रासकडील व इतर ठिकाणचे बरेच भक्त शिर्डीस येऊन श्रीचे दर्शन घेऊन गेले.

देणगी

श्री. बळवंत नागेश दातार, वकील, बेळगांव यांनी श्रीस नागपुरी उपरणे रेशीमकांठी नग एक अर्पण.

२ श्री. आर. रंगया अॅण्ड ब्रदर्स, कॉन्ट्रॅक्टर्स, रॉबर्टसन पेठ, व. के. जी.-म्हैसूर यांनी पितळी सांखळीची समई [टांगती] नवीन फॅशनची अर्पण केली.

३ श्री. व्ही. कैलासम्, क्लार्क निझाम रेल्वे, ऑफीस-सिकंदराबाद यांनी रुमाल [वायाळ] रंगीबेरंगी लांबी रुंदी वार एक अर्पण.

धर्म-कृत्ये

अभिषेक, अर्चन, लघुरुद्र, नेवेद्य, ब्राह्मण, सुवासिनी वगैरे धर्मकृत्य नेहमीप्रमाणे झाले.

कीर्तन

संस्थान गवई यांचे कार्तिक शु. ११ कार्तिक वा। ११ व श्री ज्ञानेश्वर महाराज पुण्यतिथि अशी तीन कीर्तने श्रीमंदिरांत झाली.

नवल-विशेष

श्री. सदाशिव त्रिबक जोशी (कृष्ण संगीत विद्यालय) चालक जळगांव यांचे श्रीमंदिरांत शास्त्रोक्त गायन झाले. संस्थानतर्फे श्रीफल, प्रसाद व एक रुपया देऊन गवईबुवांचा गौरव करण्यांत आला.

॥ श्रीसद्गुरु साईबाबांची प्रार्थना ॥

॥ घ्यावे नित्य अनन्य भाव धरुनी त्या श्रीसाईबाबाप्रती ॥

॥ भक्तामंगल, ऋद्धिसिद्धि, सुमती ज्यांच्या कृपे लाभती ॥

॥ ज्यांच्या नाम-जपे अखंड भजने, विघ्ने क्षणी नाशती ॥

॥ देवो तो निज ' भक्तमंडळ ' जनां भक्तयुज्वला उन्नती ॥

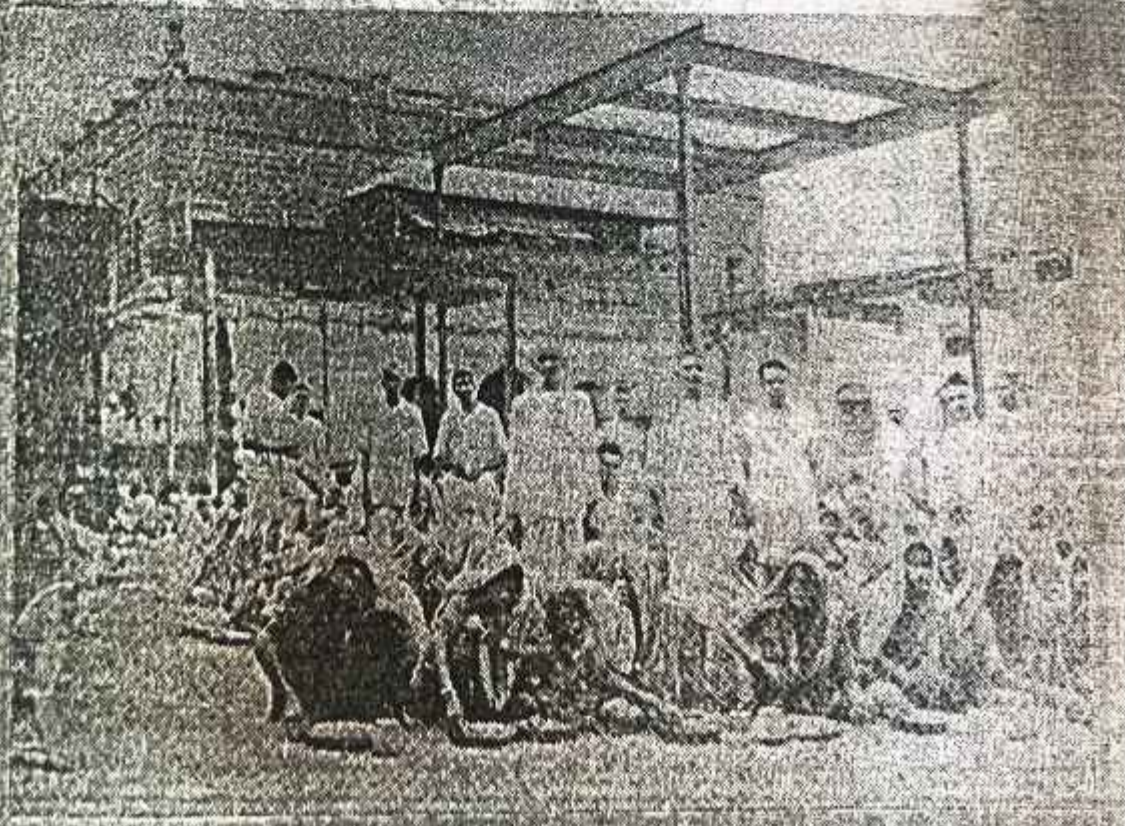
Shirdi Sansthan of Shri Sai Baba
MANAGING COMMITTEE

शिरडी संस्थान ऑफ श्री साई बाबा
मॅनेजिंग कमिटी

Punya Tithee Silver Jubilee Festival
A View of Gram-bhojan given to all from Shirdi

पुण्यतिथि रौप्यमहोत्सव
सर्व शिरडी ग्रामस्थांस ग्रामभोजन समारंभ — एक देखावा

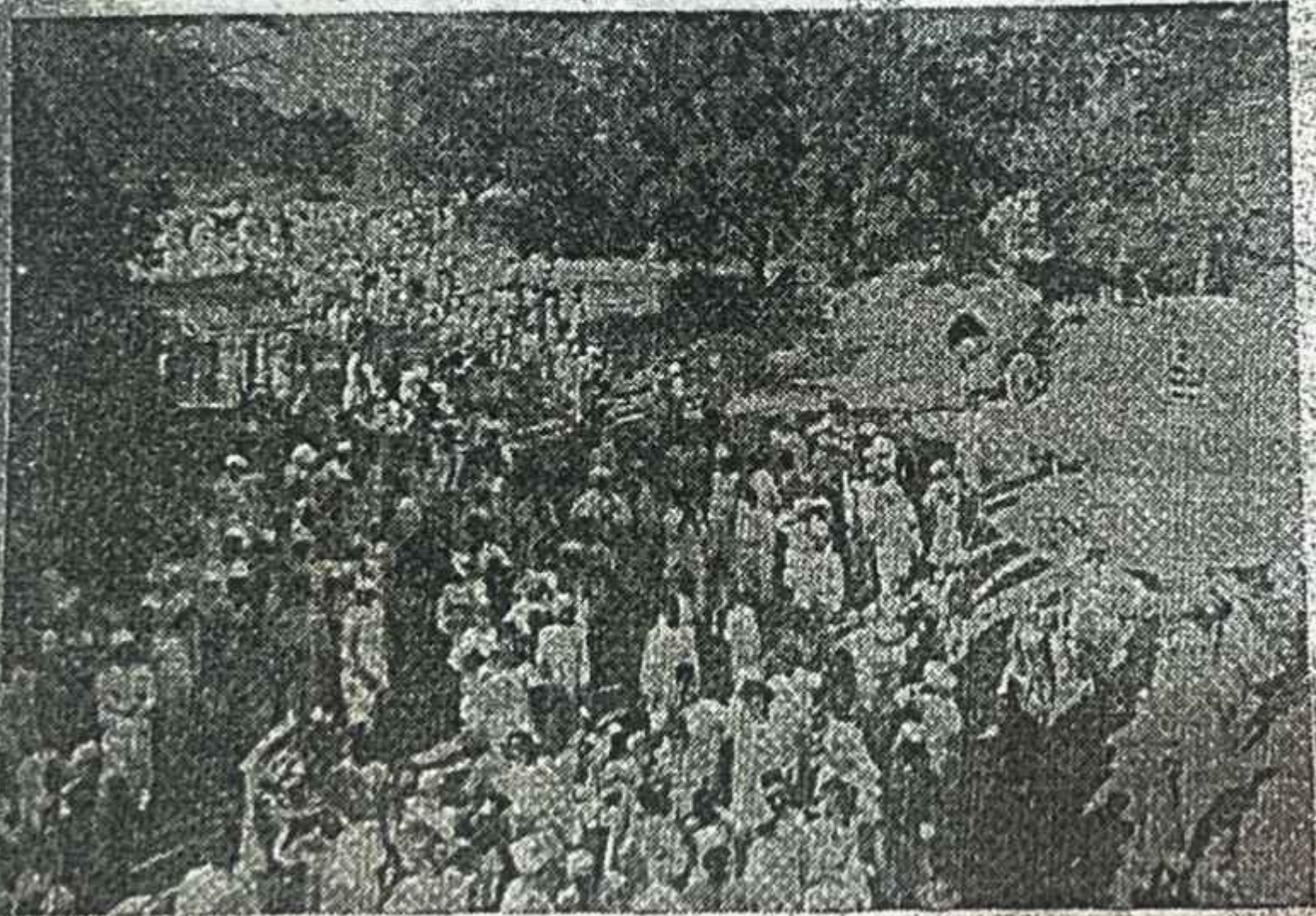

Punya Tithee Silver Jubilee Festival

Holy Water of Shri Godavari (Ganges) being brought for bathing
The Samadhi of Shri Sai Baba

पुण्यतिथि रौप्यमहोत्सव

श्रीचे समाधि-स्नानासाठी श्रीगोदावरी [गंगेच्या] कावडी येत आहेत.

संतांचें महात्म्य

लेखक-रावसाहेब य. ज. गालवणकर.

भरतभूमि ही पुण्यभूमि असल्यामुळें संत निपजण्याची एक खाणच आहे. येथें वेळोवेळीं अनेक साधुसंत निर्माण झाले आहेत व होतही आहेत. ते महात्मे हिमालय-विंध्य-सह्याद्री पर्वतांच्या गव्हरांत परमत्मास्वरूप चिंतनांत रंगून गेलेले असले तरी आपल्या कृपाकटाक्षानें भरतभूमीस सनाथ करण्यास समर्थ आहेत.

२ संतांना आम्ही विसरतो तेव्हां अवनतीचें दुःख भोगतो व संतांना स्मरतो तेव्हां उन्नतिपदावर आरूढ होतो. संतमहात्मांच्या कृपेची राष्ट्राला भूक लागेल, लोक त्यांची उत्कंठतेनं वाट पहातील, त्यांचे स्मरण करतील, त्यांच्या चरित्रांचें अवलोकन व मनन करतील, त्यांनीं घालून दिलेल्या मार्गानें जाण्याची मनःपूर्वक धडपड करतील तर आपला उद्धार होण्यास फार विलंब लागणार नाही.

३ लढाया, तह, तोफा, बंदुका, आगगाड्या व तारायंत्रें इत्यादिकांच्या साह्यानें जो विषयी जीव पोसला जातो व ज्याला आज जगांत भाग्यवंत म्हणतात - त्या जिवाची परब्रह्ममूर्ती घडविणारे संत लोकोत्तर कारागीर आहेत असें कां म्हणूं नये? संतांचें सामर्थ्य लोकोत्तर आहे. जिवाचें ब्रह्म करणें ही अद्भुत शक्ति अंगीं सहज वाहणारे संत हे परीस आहेत. ज्या मृत्यूला-कळिकाळाला-सुधारलेले लोकही भितात त्याला आपल्या पायांशीं खेळविणारे संत हेच खरोखरीनं वीर ह्या पदवीस योग्य आहेत.

४ धर्मरक्षणासाठीं संतांनीं आपल्या शरिराचीं लांकडे केलीं, इहलोकच्या सुखसाधनांचा त्यांनीं धर्मदेवतेपुढें धूप जाळला. 'धर्माचें रक्षण । करणें पाखंड खंडण ॥१॥ हेंचि आम्हां करणें काम । बीज वाढवावें नाम ॥ २ ॥' ह्याप्रमाणें हरिनामाचा त्यांनीं झेंडा फिरविला. आपण त्या धर्मरहस्यलाभासाठीं दिवसांतून तास अर्धा तास सुद्धां खर्चण्यास तयार नसावें काय? का प्रपंचाला द्यायला आपल्याजवळ २४ तास आहेत धर्मसाधनाला द्यायला अर्धा ताससुद्धां नाही? 'no time' हे जेव्हां तेव्हां धर्मसाधनाकडे लावावयाचें वेडेपण आम्हीं केव्हां सोडणार?

५ स्नान, संध्या, जपादि साधनें ही बाहेरची कवाईत म्हणून नको; ज्ञान-विचार करायला बुद्धिबळ नाही; भक्तिप्रेमाचें सुख भोगायला सत्सहवासाची जोड नाही, अशी बहुतेकांची स्थिति. ज्या महात्मांचे वर गोडवे गाइले त्यांच्याच वंशजांची ही स्थिति. ही परिस्थिती आपण सुधारली नाही तर बाहेरचे कोण येऊन सुधारणार? उपनिषदे, गीता, भागवत, योगवासिष्ठ, शानेश्वरी, दासबोध, नाथभागवत, रामायण, भारत आणि तुकोबांचे अभंग ह्यांपैकीं कोणत्याहि ग्रंथांतून नित्यनेमाच्या

अम्यासानें धर्मरहस्य जाणून घ्यावें, त्याचें मनन करावें व आचरणांत आणावें हें आपलें मानव म्हणून मुख्य कर्तव्य नाहीं काय ? ' जो अन्न देतो उदरासी । शरीर विकावें लागे त्यासी । जेणें घातलें जन्मासी । त्यासी कैसें विसरावें ? ' असें समर्थ आपणास विचारतात. तेच उपाय सांगतात ' आयुष्य होचि रत्नपेटी । माजी भजन-रत्न गोमटी । ईश्वरीं अर्पुनियां लुटी । आनंदाची करावी ॥ '

५ राष्ट्रोद्धाराच्या अनेक चळवळी निघाल्या आहेत. त्यांत पाश्चात्यांच्या सह-वासानें आम्ही बाहेर पाहत आहोत, आंत मुरडून पाहत नाहीं. ' डिप्रेस्ड मिशन—' च घ्या. महारमांगादि जातीच तेवढ्या डिप्रेस्ड आहेत, तेवढ्याच हीनावस्थेस पोह-चल्या आहेत व बाकीच्या जातींचा उद्धार झाला आहे काय ? सर्वच हिंदवासी ' डिप्रेस्ड ' नाहीं का ? पोटापाण्याच्या विवंचनेनें सर्वच त्रस्त नाहीं का झाले ? प्रपंचाच्या लाथा सर्वांनाच नाहीं का बसत ? भक्तिज्ञानवैराग्याला सर्वच जाती पारख्या झाल्या असून मायेच्या तडाख्यांत सर्वच नाहीं का सांपडले ? महारमांगच तेवढे ' डिप्रेस्ड ' कां ? सर्वच वर्ण व जाती ' डिप्रेस्ड ' कां नाहींत ? आमच्या संतांचें ' डिप्रेस्ड क्लासेस मिशन ' ह्याहून फार वरच्या ध्येयाचें आहे. हरीला पराङ्मुख झालेले, केवळ विषयी बनलेले, प्रपंचाच्या लाथा खाऊन कोडगे बनलेले, धर्मजातविहीन जे लोक ते सर्व—मग ते कोणत्याही वर्णाचे व जातीचे असोत—ते सर्व ' डिप्रेस्ड ' आहेत व त्या सर्वांचा सरसकट उद्धार करणें हें संतांच्या अवतारांचें मुख्य कार्य आहे. ' धर्म रक्षा-वयासाठी । कारणें आटी आम्हांसी ॥ १ ॥ वाचा बोलूं वेदनीति । करूं संती केलें तें ॥ २ ॥ ' ह्या श्री तुकोबारायांच्या वचनाप्रमाणें धर्म रक्षावयासाठी म्हणजे वेदनीति आचरून शिकविण्यासाठी सर्व भागवतांचे अवतार होत असतात. ह्याच कारणासाठी श्रीसद्गुरु साईबाबांचा अवतार श्रीक्षेत्र शिरडी येथे झाला.

आरती संतांची

[कवी सदानंद रामचंद्र नाचणे]

जयदेव जयदेव जयश्री गुरुसंता ॥ तुमचे प्रसादानें सुखहोई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥

रामदास तुका आणि शानेश्वर ॥ नामदेव आणि गोरकुंभार ॥

तैसा एकनाथ बंदीसाचार ॥ चोखामेळा होता जातीनें महार ॥

जयदेव जयदेव जयश्री गुरुसंता ॥ तुमचे प्रसादानें सुख होई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥

सांवता माळी आणि नरहरी सोनार ॥ दामाजी आणि भक्त कबीर ॥

सेना न्हावी व संतोबा पवार ॥ नरसीमेहता झाला भक्त बहुथोर ॥

जयदेव जयदेव जय श्री गुरुसंता ॥ तुमचे प्रसादानें सुख होई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥

साध्वी मिराबाई तसी जनाबाई ॥ भानुदास आणि संत सखुबाई ॥
 रोहिदास भक्ता भजनाची घाई ॥ मोरया गोसावी लीन गणेशापर्यायी ॥
 जयदेव जयदेव जय श्रीगुरुसंता ॥ तुमचे प्रसादाने सुख होई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥
 रामायण करी तो तुळसीदास ॥ जनार्दन स्वामीस दत्ताचा ध्यास ॥
 माणकोजी बोधला पाटील यास ॥ संतसेवेची आवड खास ॥
 जयदेव जयदेव श्रीगुरुसंता । तुमचे प्रसादाने सुख होई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥
 शिरडी गावी झाले सद्गुरु साई । अकलकोटी दत्त जन्मले पाही ॥
 हुमणाबादी संत माणीक प्रभू होती । सिद्धारूढांची कर्नाटकी किर्ति ॥
 जयदेव जयदेव जयश्रीगुरुसंता । तुमचे प्रसादाने सुख होई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥
 कल्याणगांवीचे राम मास्ती । केडगांवी महाराज नारायण राहती ॥
 नामें घेतां यांचीं रामाचे प्रहरी । हर्ष सदानंदा मनी वाटे भारी ॥
 जयदेव जयदेव जयश्रीगुरुसंता । तुमचे प्रसादाने सुख होई चित्ता ॥ जयदेव जयदेव ॥

दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य समितीचे

सांगली - पारितोषक आणि

इंदूरचे पंत - वैद्य पारितोषक

मिळालेले स्वतंत्र सामाजिक नाटक

किंमत **गृह दा ह** १। रु.

लेखक : प्रा. गो. के. भट, एम्. ए.

किरकोळ पुस्तके मागवितांना टपाल खर्चासह रु. १-९-० पाठवावे.

प्रकाशक:—रामकृष्ण प्रकाशन मंडळ

त्रिभुवनरोड, गिरगांव, मुंबई ४

शोचनीय मृत्यू

कळविण्यास अत्यंत वाईट वाटते की, श्री शिरडी संस्थानचे तहायात सभासद व ट्रेझरर श्रीयुत दाजी विठ्ठल सांबारे यांस प्रौष शु॥ १० बुधवार तारीख ५ माहे जानेवारी सन १९४४ रोजी देवाशा झाली.

कै. दाजीसाहेब सांबारे हे श्रीसाईबाबांचे फार निस्सीम भक्त होते व हे गेली बरीच वर्षे शिरडी संस्थान कमिटीचे सभासद होते व गेली दोन वर्षे कमिटीचे खजिनदार होते. त्यांनी खजिनदार ह्या नात्याने फार व्यवस्थित व चोख कामगिरी बजावली. मरणाचे पूर्वी चारपांच दिवस हे शिरडी येथे एक महिना शिरडी संस्थानचे कामाकरिता

राहिले होते व तेथून आल्यावर दोनतीन दिवस त्यांची प्रकृती चांगली होती. परंतु त्यांना पूर्वीपासून दम्याची व्यथा असल्यामुळे मरणाचे पूर्वी एक दिवस दम्याचा त्रास उद्भवला व त्यांतच त्यांचा अंत झाला. मरण समयी ते फार सावध होते व संबंध दिवस शिरडीच्या श्रीसाईबाबांच्या संबंधाने गोष्टी बोलत होते व प्राणोत्क्रमणापूर्वी त्यांनी श्री साईबाबांची उदी मागून घेऊन प्राशन केली व कोणासही न कळू देतां प्राण सोडला. ते मनाने फार उदार होते व दयाळू होते. त्यांनी कोणाचेही अंतःकरण वाणीने अथवा कृतीने कधीही दुखविले नाही. म्हणून श्रीसद्गुरु श्रीसाईबाबांचे कृपाप्रसादाने त्यांना शांत रीतीने व अनायासे मरण आले.

दुसरी शोचनीय मृत्यूची बातमी—

कळविण्यास अत्यंत वाईट वाटते की, श्री सद्गुरु साईबाबांचे फार जुने भक्त श्रीयुत कृष्णाजी काशिनाथ जोशी उर्फ कुशाभाऊ हे शनिवारी तारीख १९ फेब्रुवारी १९४४ रोजी दुपारी १२॥ वाजतां श्रीसाईचरणी विलीन झाले. ह्यांना श्रीसाईबाबांचे कृपाप्रसादाने अशी कांही सिद्धि प्राप्त झाली होती की, श्रीसाईबाबांची अथवा श्रीदत्ताची मोठ्याने चारपांच वेळां नावे उच्चारतांच त्यांच्या हातांत श्रीसाईबाबांची उदी एकदम वरून पडत असे. ह्या उदीचा प्रसाद पुष्कळांनी श्रीक्षेत्र शिरडी, पुणे व पुष्कळ ठिकाणी घेतला आहे. ह्यांची श्री साईबाबांवर दृढ निष्ठा होती व ते वारंवार श्रीक्षेत्र शिरडी येथे येऊन दोनचार दिवस राहून मोठ्या आनंदाने त्यांची सेवा करून जात असत.

श्री सद्गुरु साईबाबा

श्री. सच्चिदानंद सद्गुरु आधुनिक संतचूडामणी श्री साईबाबा महाराज संस्थान, शिर्डी, ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर यांचा सालावादप्रमाणे श्रीरामजयंती उत्सव चैत्र शु. ९ शके १८६६ रविवार ता. २ एप्रिल १९४४ रोजी श्रीक्षेत्र शिर्डी येथे महाराजांच्या मंदिरांत होणार आहे. तरी या समयी आपण कृपा करून आपल्या कुटुंबांतील बालगोपालांसह व मित्रमंडळीसह श्रीच्या तीर्थप्रसादास अवश्य यावे अशी विनंति आहे.

उत्सवाचा कार्यक्रम

ता. १ एप्रिल चैत्र शु. ८ शनिवार:- उत्सव मूर्तीची स्थापना व दुपारी कीर्तन.

ता. २ „ „ शु. ९ रविवार:- कावडी मिरवणूक, श्रीचे समाधीस गंगास्नान, जन्मोत्सव कीर्तन, भोजन समारंभ, काढ्या संदल व चावडी यांच्या मिरवणुकी व दारूकाम.

ता. ३ „ „ शु. १० सोमवार:- कुस्त्या, कीर्तन व रथाची मिरवणूक.

ता. ४ „ „ शु. ११ मंगळवार:- कीर्तन व रात्री श्रीची पालखी.

ता. ५ „ „ शु. १२ बुधवार:- गोपालकाला व तीर्थप्रसाद.

श्रीसाईबाबा शिरडी संस्थान कमिटी मार्फत

शिर्डी
ता. १२ मार्च १९४४.

आपला नम्र,
सकल संतचरणरज,
दासगणू.

१ सूचना:- जरूरीप्रमाणे कार्यक्रमांत फेरफार करणेत येईल. वर्गण्या संस्थानचे ओ. चिटणीस व खजिनदार श्री. शंकरराव दत्तात्रय बलबल्ली, वाकोला, पोष्ट सांताक्रुझ, मुंबई नंबर २३ यांजकडे पाठवाव्या. इतरत्र पाठविल्यास संस्थान जबाबदार होणार नाही.

२. ज्यांनीं अजून भक्त मंडळाची वर्गणी १९४० ते १९४३ पर्यंतची दिली नसेल त्यांनीं आपले नांव भक्तमंडळाच्या पटावर रहावे अशी इच्छा असल्यास आपली वर्गणी पाठविण्याची त्वरा करावी.

३. उत्सवांत ता. ३-४-४४ सोमवार रोजी सकाळीं श्रीच्या जुन्या कपड्यांची प्रसाद म्हणून विक्री होईल. भक्तांनीं वेळींच हजर राहून मर्जीनुरूप याचा फायदा घ्यावा.

ANNOUNCEMENT.

Shri Ramajayanti Utsava for the Shaka year 1866 of Shri Sadguru Sai Baba will as usual be celebrated at His Shrine at Shirdi, Taluka Kopergaon, Dt. Ahmednagar. All devotees of Sai Baba are invited to attend and partake in the celebrations which will commence from Saturday the 1st and terminate on Wednesday the 5th April 1944.

Contributions should be sent to the Sansthan's Hony. Secretary and Treasurer Shankarrao D. Ballawalli, Vankola, Post Santacruz, Bombay No.23.

SHIRDI }
12th March
1944 }

Shri Sai Baba Shirdi Sansthan Committee,

Your humble servant
of all saints
DASGANU.

Now the Sansthan Rule Book in English as well in Marathi are available—Price Annas 4 including postage &c.

N. B.—During the celebrations on the 3-4-44 Monday morning Baba's old clothes will be sold as Prasad. Devotees desirous to have this Prasad should take the benefit of the opportunity.

“Shri Sai Lila Masik”

English Section

VOL. 21] January, February, March, 1944 [No.1,2,3

Annual Subscription Rs. 3-8-0

Including Postage.

***Editor*—Rao Saheb Y. J. Galwankar**

Sai Prasad, Turner Road,

Bandra, Bombay.

Summary of Contents

Subject,	Pages
Golden Dust ...	24.
Shri Sai Satcharitra—Chapters 2, 3, 4. ...	25.
Experiences ...	45.
A Peom ...	45.
Be a Child in Thy Faith ...	46.

All Correspondence, remittances etc. re: Shri Sai Lila should be made to the Secretary.

Contributions & experiences are welcome and will be published subject to reservations.

Changes in addresses should be promptly notified & subscriptions paid in advance—in January, of each year,

GOLD DUST

"Man's egotism or the false sense
of individuality is responsible for
much of strife and struggle in life"

"The salt of life is selfless service,
The bread of life is universal love,
The water of life is purity,
The sweetness of life is devotion,
The fragrance of life is generosity,
The pivot of life is meditation, and
The goal of life is emancipation or Moksh."

SHRI SAI SATCHARITRA.

CHAPTER II.

Conferring the Title of Hemadpant on the Author.

In the last Chapter, the author mentioned in the original Marathi book that he would state the reason that led him to undertake the work and the persons qualified to read the same and such other points, and now in this Chapter he starts to tell the same.

Object of Writing the Work - In the 1st Chapter I described Sai Baba's miracle of checking and destroying the epidemic of Cholera by grinding wheat and throwing the flour on the outskirts of the village. I heard other miracles of Sai Baba to my great delight and this delight burst forth in this poetic work. I also thought that the description of these grand miracles of Sai Baba, would be interesting and instructive to his devotees and would remove their sins and so I began to write the sacred life and teachings of Sai Baba. The life of the saint is neither logic nor dialectic. It shows us the true and great path.

Incapacity & Boldness in Undertaking the Work -- Hemadpant thought that he was not a fit person to undertake the work. He said, "I do not know the life of my intimate friend nor do I know my own mind, then how can I write the life of a saint or describe the nature of Incarnations, which the Vedas were unable to do? One must be a saint himself before he could know other saints, then how can I describe their glory? To write the life of a saint is most difficult. One may as well measure the depth of the water of the seven seas or enclose the sky with cloth-trappings. I knew that this was most venturous undertaking which might expose me to ridicule. I, therefore, invoked Sai Baba's grace.

The premier poet-saint of Maharashtra, Shri Jnaneshwar Maharaj has stated that the Lord loves those who write the lives of saints and the saints also have a peculiar method of their own of getting the service, which the

devotees long for, successfully accomplished. The saints inspire the work, the devotee becomes only an indirect cause or instrument to achieve the end. For instance in 1700 Shake year, the poet Mahipati aspired to write the lives of saints. Saints inspired him and got the work done; so also in 1800 Shake Year, Das Gann's service was accepted. The former wrote 4 works — Bhakt Vijaya, Sant Vijaya, Bhakta Leelamrit and Sant Leelamrit, while the latter wrote two—"Bhakta Leelamrit and Sant Kathamrit", in which the lives of modern saints were described. In Chapters 31, 32, 33 of Bhakta Leelamrit and in Chapter 57 of Sant Kathamrit, the sweet life and teachings of Sai Baba are very well depicted. These have been separately published in Sai Leela Magazine, Nos. 11 and 12, Vol.17. The readers are advised to read these Chapters. So also Sai Baba's wonderful Leelas are described in a small decent book named Shri Sainath Bhakta Leela by Mrs. Savitribai Raghunath Tendulkar of Bandra. Das Ganu Maharaj also has composed various sweet poems on Sai Baba. A devotee named Amidas Bhavani Metha, has also published some stories of Sai Baba in Guzarati; some Nos. of Sainath Prabha, a magazine published by Dakshina Bhiksha Saunstha of Shirdi are also published. Then the question or objection comes in, that while so many works regarding Sai Baba are extant, why should this (Satcharitra) be written and where is its necessity ?

The answer is plain and simple. The life of Sai Baba is as wide and deep as the infinite ocean and all can dive deep into the same and take out precious gems (of knowledge and Bhakti) and distribute them to the aspiring public. The stories, parables and teachings of Sai Baba are very wonderful. They will give peace and happiness to the people, who are afflicted with sorrows and heavily loaded with miseries of this worldly existence, and knowledge and wisdom both in the worldly and spiritual domains. If these teachings of Sai Baba, which are as interesting and instructive as the Vedic lore, are listened to and meditated upon, the devotees will get what they long for, viz. union with Brahman, mastery in eight-fold Yogas, Bliss of meditation etc. So I tho-

ught that I should cull these stories, that would be my best Upasana. This collection would be most delightful to those simple souls whose eyes were not blessed with Sai Baba's Darshan. So I set about collecting Sai Baba's teachings & expressions – the outcome of His boundless and natural self-realization. It was Sai Baba who inspired me in this matter; in fact I surrendered my ego on His feet and thought that my path was clear and that He will make me quite happy here and in the next world.

I could not myself ask Sai Baba to give me permission for this work, so I requested Mr. Mahadevrao Deshpande alias Shama, Baba's most intimate devotee, to speak for me. He pleaded for my cause and said to Sai Baba, "This Annasaheb wishes to write your life, don't say that you are a poor begging Fakir and there is no necessity to write your life, but if you agree and help him, he will write or rather your feet (grace) will accomplish the work. Without your consent and blessing, nothing can be done successfully." When Sai Baba heard this request, he was moved and blessed me by giving me his Udi (sacred ashes) and placing his boon-bestowing hand on my head and said :- "Let him make a collection of stories and experiences, keep notes and memos, I will help him. He is only an outward instrument. I should write myself my life and satisfy the wishes of my devotees. He should get rid of his ego, place (or surrender) it on my feet. He who acts like this in life, him I help most. What of my lifestories ? I serve him in his house in all possible ways. When his ego is completely annihilated and there is left no trace of it, I myself shall enter into him and shall myself write my life. Hearing my stories and teachings will create faith in devotees' hearts and they will easily get self-realization and bliss; but let there be no insistence on establishing one's own view, no attempt to refute other's opinions, no discussion of pros and cons of any subject."

The word "discussion" put me in mind of my promise to explain the story of my getting the title of Hemadpant and now I begin to relate the same. I was on close friendly

terms with Kakasaheb Dixit and Nanasaheb Chandorkar. They pressed me to go to Shirdi and have Baba's darshana and I promised them to do so. But something in the interval turned up, which prevented me from going to Shirdi. The son of a friend of mine at Lonavala fell ill. My friend tried all possible means, physical and spiritual, but the fever could not abate. At length he got his Guru to sit by the bed-side of his son but this too was of no avail. Hearing this, I thought 'what was the utility of the Guru, if he could not save my friend's son? If the Guru can't do anything for us, why should I go to Shirdi at all?' Thinking this way, I postponed my Shirdi-trip; but the inevitable must happen and it happened in my case as follows. — Mr. Nanasaheb Chandorkar, who was a Prant officer was going on tour to Bassein. From Thana he came to Dadar and was waiting for a train bound to Bassein. In the meanwhile a Bandra Local turned up. He sat in it and came to Bandra and sent for me and took me to task for putting off my Shirdi trip. Nana's argument for my Shirdi trip was convincing and delightful and so I decided to start for Shirdi the same night. I packed up my luggage and started for Shirdi. I planned to go to Dadar and there to catch the train for Manmad and so I booked myself for Dadar and sat in the train. While the train was to start, a Mahomeddan came hastily to my compartment and seeing all my paraphernalia, asked me where I was bound. I told him my plan. He then suggested that I should straight go to Boribunder and not stop at Dadar, for the Manmad Mail won't stop at Dadar at all. If little miracle or Leela had not happened, I would have not reached Shirdi next day as settled and many doubts would have assailed me. But that was not to be. As fortune favoured me, I reached Shirdi next day before 9 or 10 A.M. Mr. Bhausahab (Kaka) Dixit was waiting for me there. This was in 1910, when there was only one place viz. Sathe's Wada for lodging pilgrim devotees. After alighting from the Tonga, I was anxious for having Darshan, when the great devotee, Tatyasaheb Noolkar returned from the Masjid and said that Sai Baba is at the corner of the Wada, first get the preliminary Darshan and then, after bath, see

him at leisure. Hearing this I ran and prostrated before Baba and then my joy knew no bounds. I found more than what Nana Chandorkar had told me. All my senses were satisfied and I forgot thirst and hunger. The moment I touched Sai Baba's feet, I began a new lease of life. I felt myself much obliged to those who spurred and helped me to get the Darshan and I considered them as my real relatives. I can't repay their debt. I only remember them and prostrate (mentally) before them. The peculiarity of Sai Baba's darshan, as I found it, is that by His Darshan our thoughts are changed, the force of previous actions is abated and gradually non-attachment or dis-passion towards worldly objects grows up. It is by the merit of actions in many past births that such Darshan is got and if only you see Sai Baba, really all the world becomes or assumes the form of Sai Baba.

Hot Discussion :- On the first day of my arrival in Shirdi, there was a discussion between me and Balasaheb Bhate regarding the necessity of a Guru. I contended that why should we lose our freedom and submit to others? When we have to do our duty, why a Guru was necessary? One must try his best and save himself. What can the Guru do to a man who does nothing but sleeps indolently? Thus I pleaded **free-will**, while Mr. Bhate took up the other side viz. **Destiny**, and said that whatever is bound to happen must happen; even great men have failed, man proposes one way, but God disposes the other (contrary) way. Brush aside your cleverness; pride or egoism won't help you. This discussion, with all its pros and cons went on for an hour or so and as usual no decision was arrived at. We had ultimately to stop the discussion as we were exhausted. The net result of this was that I lost peace of mind and I found that unless there is strong body-consciousness and egoism, there would be no discussion; in other words it is egoism which breeds discussion.

Then when we went to the Masjid with others, Baba asked Kakasaheb Dixit the following :-

"What was going on in the (Sathe's) Wada ? What was the discussion about ?" and staring at me Baba further added " what did this Hemadpant say ?"

Hearing these words, I was much surprised. The Masjid was at a considerable distance from Sathe's Wada where I was staying and where the discussion was going on. How could Baba know our discussion unless He be omniscient and Inner Ruler of us all ?

Significant and Prophetic Title:— I began to think why Sai Baba should call me by the name Hemadpant. This word is a corrupted form of Hemadripant. This Hemadripant was a well-known Minister of the kings Mahadev & Ramdev of Devgiri of the Yadav dynasty. He was very learned, good-natured and the author of good works, such as Chatuvarga Chintamani (dealing with spiritual subjects) and Rajprashasti. He invented and started new methods of accounts and was the originator of the Modi (Marathi Shorthand) script. But I was quite the opposite, or ignoramus; and of dull, mediocre intellect. So I could not understand why the name or title was conferred upon me, but thinking seriously upon it, I thought that the title was a dart to destroy my ego, so that, I should always remain meek and humble. It was also a compliment paid to me after the discussion.

Looking to the future history, we think that Baba's word (calling Mr. Dabholkar by the name Hemadpant) was significant and prophetic, as we find that he looked after the management of Sai Samsthan very intelligently, kept nicely all the accounts and was also the author of such a good work "Sai Satcharita", which deals with such important and spiritual subjects as Jnan, Bhakti and dispassion, self-surrender and self-realization.

About the Necessity of a Guru:— Hemadpant has left no note, nor memo about what Baba said regarding this subject, but Kakasaheb Dixit has published his notes regarding this matter. Next day after Hemadpant's meeting

Sai Baba, Kakasaheb went to Baba and asked whether he should leave Shirdi. Baba said Yes. Then some one asked "Baba, where to go ?" Baba said "High up." Then the man said "How is the way," Baba said "There are many ways leading there, there is one way also from here (Shirdi). The way is difficult. There are tigers and wolves in the jungles on the way." I (Kakasaheb) asked-But Baba, what if we take a guide with us ? Baba answered, Then there is no difficulty. The Guide will take you straight to your destination, avoiding wolves, tigers and ditches etc. on the way. If there be no Guide, there is a danger of your being lost in the jungles or falling into ditches. Mr. Dabholkar was present on this occasion and he thought this was the answer Baba gave to the question whether Guru was a necessity; (Vide Sai Leela Vol. I, No. 5, Page 47) and he thereupon took the hint that no discussion of the problem whether man is free or bound is of any use in spiritual matters, but that on the contrary real Paramartha is possible only as the result of the teachings of the Guru as is illustrated in this Chapter in the instances of great Avatars like Rama and Krishna, who had to submit themselves to their Gurus, Vasistha, Sandipini respectively, for getting self-realization and that the only virtues necessary for such progress are faith and patience (Vide Sai Satcharita, Ch. II, 191-92).

CHAPTER III

Sai Baba Sanctions the writing of Sat-charita and allows a ROHILLA to recite KALMA loudly.

Sai Baba's Promise:- As described in the previous Chapter Sai Baba gave his complete assent to the writing of the Sat-Charita and said - I fully agree with you regarding the writing of Sat-Charita. You do your duty, don't be afraid in the least, steady your mind and have faith in my words. If my Leelas are written, the Avidya (nescience) will vanish and if they are attentively and

devoutly listened to, the consciousness of the worldly existence will abate and strong waves of devotion and love will rise up and if one dives deep into my Leelas, he would get precious jewels of knowledge.

Hearing this, the author was much pleased and he at once became fearless and confident and thought that the work was bound to be a success. Then turning to Shama (Madhavrao Deshpande) Sai Baba said -

If a man utters my name with love, I shall fulfil all his wishes, increase his devotion. And if he sings earnestly my life and my deeds, him I shall beset in front and back and on all sides. Those devotees who are attached to me heart and soul, will naturally feel happiness when they hear these stories. Believe me that if anybody sings my Leelas, I will give him infinite joy and ever-lasting contentment. It is my special characteristic to free any person who surrenders completely to me and who does worship me faithfully and who remembers me and meditates on me constantly. How can they be conscious of worldly objects and sensations, who utter my name, who worship me, who think of my stories and my life and who thus always remember me ? I shall draw out my devotees from the jaws of Death. If my stories are listened to, all the diseases will be got rid of. So hear my stories with respect and think and meditate on them, assimilate them. This is the way to happiness and contentment. The pride & egoism of my devotees will vanish, the mind of the hearers will be set at rest and if it has whole-hearted and complete faith, it will be one with Supreme Consciousness. The simple remembrance of my name as 'Sai, Sai' will do away with sins of speech and hearing.

Different Works Assigned to Devotees:— The Lord entrusts different works to different devotees. Some are given to work of building temples and Maths, or Ghat (Flight of steps) on rivers, some are made to sing the glories of God, some are sent to pilgrimages; but to me was allotted the work of writing the Sat-Charita. Being a jack of all trades

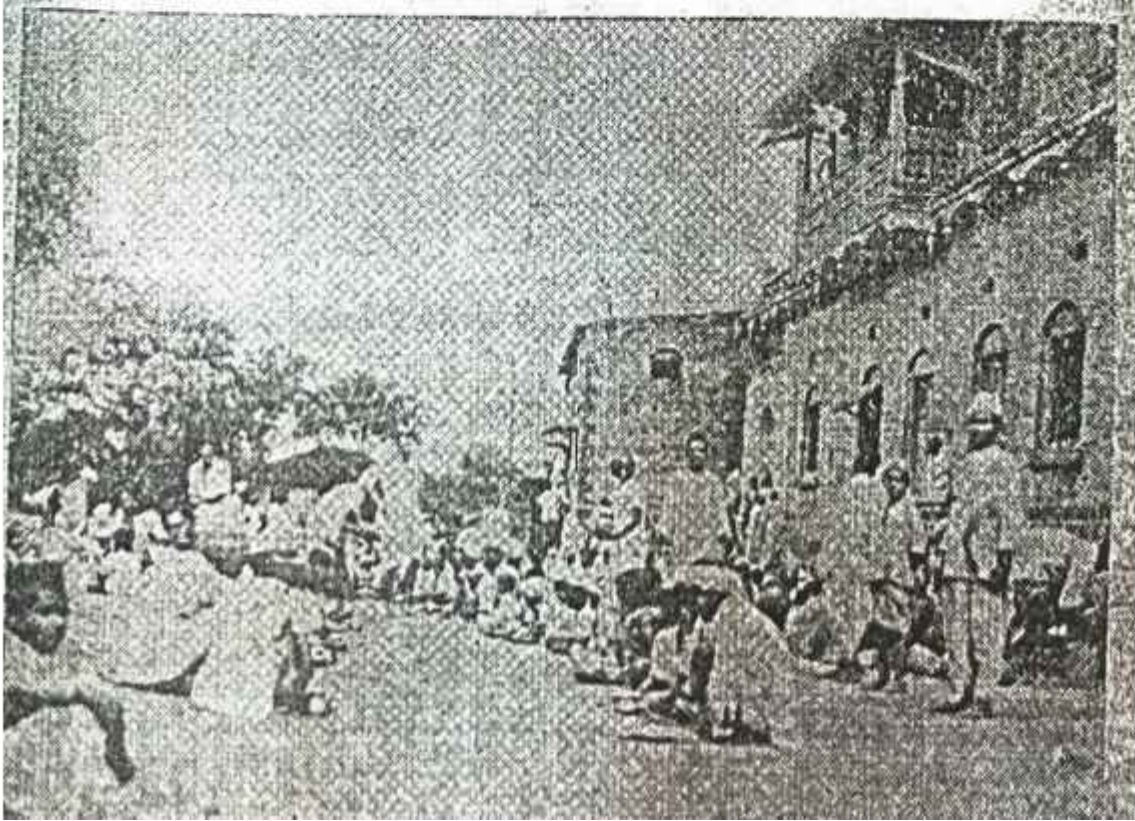
Shirdi Sansthan of Shri Sai Baba
Managing Committee with Sansthan Servants

शिरडी संस्थान ऑफ श्री साई बाबा
मॅनेजिंग कमिटी व संस्थान नोकरवर्ग

Punya Tithee Silver Jubilee Festival
A View of Gram-bhojan given to all from Shirdi

पुण्यातिथि रौप्यमहोत्सव
सर्व शिरडी ग्रामस्थांस ग्रामभोजन — एक देखावा

Music by Gavai's at The Samadhi of Shri Sai Baba

श्रीचे समाधीसमोर गवयांचें गाणें

but master of none, I was quite unqualified for this job. Then why should I undertake such a difficult job? Who can describe the true life of Sai Baba? Sai Baba's grace alone can enable one to accomplish this difficult work. So when I took up the pen in my hand, Sai Baba took away my egoism and wrote himself his stories. The credit of these stories, therefore, belongs to Him and not to me. Though Brahmin by birth, I lacked the two eyes (i.e. the sight) of Sruti and Smriti and therefore was not at all capable of writing the Sat-Charita, but the grace of the Lord makes a dumb man talkative, enables a lame man to cross a mountain. He alone knows the knack of getting things done as He likes. Neither the flute, nor the harmonium know how their sounds are produced. This is the concern of the Player. The oozing of Chandrakant jewel and the surging of the sea are not due to the jewel and the sea but to the rise of moon.

Baba's Stories as Beacon-light:—Light houses are constructed at various places in the sea to enable the boatmen to avoid rocks and dangers and make them sail safely. Sai Baba's stories serve a similar purpose in the ocean of worldly existence. They surpass nectar in sweetness and make our worldly path smooth & easy to traverse. Blessed are the stories of the saints. When they enter our hearts through the ears, the body-consciousness or egoism and the sense of duality vanish and when they are stored in the heart, doubts fly out on all sides, pride of the body will fall and wisdom will be stored in abundance. The description of Baba's pure fame and the hearing of the same with love will destroy the sins of the devotee and therefore this is the simple Sadhan for attaining salvation. The Sadhan for Krita Age was Shama-dama (tranquility of mind and body), for Treta Age sacrifice, for Dwapara Worship and for Kali (present) Age it is singing of the name and glory of the Lord. This last Sadhana is open to all the people of the four varnas (Brahmins etc.). The other Sadhanas viz Yoga, Yaga (Sacrifice), Dhyana (meditation) and Dharana (concentration) are very difficult to practice, but singing and hearing the stories and the glory of the Lord (Sai Baba) is very easy. We have only to turn our attention towards

them. The singing and listening of the stories will remove the attachment to the senses and their objects and will make the devotees dispassionate and will ultimately lead them to self-realization. With this end in view, Sai Baba made me or helped me to write his stories, *Sat-Charita-mrita*. The devotees may now easily read and hear these stories of Sai Baba and while doing so, meditate on Him, His form and thus attain devotion to Guru and God (Sai Baba), get detachment and self-realization. In the preparation and writing of this Work, *Satcharitamrita*, it is Sai Baba's grace which has accomplished everything, making use of me as a mere instrument.

Motherly Love of Sai Baba :- Everybody knows how a cow loves her infant calf. Her udder is always full and when the calf wants milk and dashes at the udder, it outcomes the milk in an unceasing flow. Similarly a human mother knows the wants of her child beforehand and feeds it at her breast in time. In case of dressing and adorning the child, the mother takes particular care to see that this is well done. The child knows or cares nothing about this, but the mother's joy knows no bounds when she sees her child beautifully dressed and adorned. The love of mother is peculiar, extraordinary and disinterested, and has no parallel. Sadgurus feel this motherly love towards their disciples. Sai Baba had this same love towards me and I give an instance of it below :-

In 1916 I retired from Government Service. The pension that was settled in my case was not sufficient to maintain my family decently. On Guru-Pournima (15th of Ashadha) day of that year, I went to Shirdi with other devotees. There Mr. Anna Chichanikar of his own accord prayed to Baba for me as follows :- "Please look kindly on him, the pension he gets is quite insufficient, his family is growing, give him some other appointment, remove his anxiety and make him happy." Baba replied - "He will get some other job, but now he should serve me and be happy. His dishes will be ever full and never empty. He should turn all his attention towards me and avoid the company of

ove
will
ead
ba
a-
e

atheist, irreligious and wicked people. He should be meek and humble towards all and worship me heart and soul. If he does this, he will get eternal happiness."

The question who is this **ME**, whose worship is advocated, is already answered in a note or 'Who is Sai Baba' in the prologue at the beginning of this work.

Rohilla's Story. The story of the Rohilla illustrates Sai Baba's all-embracing love. One Rohilla, tall and well-built, strong as a bull, came to Shirdi, wearing a long Kafni (robe) and being enamoured of Sai Baba stayed there. Day and night he used to recite in a loud and harsh tone Kalma (verses from Holy Koran) and shout "ALLA HO AKBAR" (God is Great). Most people of Shirdi, were working in their fields by day and when they returned to their homes at night, they were welcomed with the Rohilla's harsh cries and shouts. They could get no sleep and felt much trouble and inconvenience. They suffered in silence this nuisance for some days and when they could stand it no longer, they approached Baba and requested him to check the Rohilla and stop the nuisance. Baba did not attend to their complaint. On the contrary Baba took the villagers to task and asked them to mind their own business and not the Rohilla. He said to them that the Rohilla has got a very bad wife, a Zantippi, who tries to come in and trouble the Rohilla and himself but hearing the Rohilla's prayers she dare not enter and so they are at peace and happy. In fact, the Rohilla had no wife and by his wife Baba ment DARBUDHI, i. e. bad thoughts. As Baba liked prayers and cries to God better than anything else, He took the side of Rohilla and asked the villagers to wait and suffer the nuisance, which would abate in due course.

Baba's Sweet and Nectarlike Words – One day at noon after the Arti, devotees were returning to their lodgings when Baba give the following beautiful advice –

"Be wherever you like, do whatever you choose, remember this well that all what you do is known to me. I am the Inner Ruler of all and seated in their hearts. I envelope

all the creatures, the movable & immovable world. I am the Controller - the wire-puller of the show of this Universe. I am the mother - origin of all beings - the Harmony of three Gunas, the propeller of all scenes, the Creator, Preserver and Destroyer. Nothing will harm him who turns his attention towards me, but Maya will lash or whip him who forgets me. All the insects, ants and the visible, movable and immovable world is my Body or Form."

Hearing these beautiful and precious words, I at once decided in my mind to serve no man henceforward but my Guru only; but the reply of Baba to Anna Chinchankar's query (which was really mine) that I would get some job, began to revolve in my mind and I began to think whether it would come to happen. As future events showed Baba's words came true and I got a Government job, but that was of short duration. Then I became free and solely devoted myself to the service of my Guru - Sai Baba.

Before concluding this Chapter, I request the readers to leave out the various hindrances viz. indolence, sleep, wandering of mind, attachments to senses, etc. and turn whole and undivided attention to these stories of Sai Baba. Let their love be natural, let them know the secret of devotion; let them not exhaust themselves by other Sadhanas, let them stick to this one simple remedy, i.e. listening of Sai Baba's stories. This will destroy their ignorance, will secure for them salvation. A miser may stay at various places, but he always thinks of his buried treasure. So let Sai Baba be enthroned in the hearts of all.

In the next Chapter I shall speak of Sai Baba's Advent in Shirdi.

CHAPTER IV

Sai Baba's First Advent in Shirdi.

In the last Chapters, I described the circumstances which led me to write Sai-Sat-Charita. Let me now describe the first advent of Shri Sai Baba in Shirdi.

Mission of the Saints.— Lord Krishna says in Bhagvat-gita (Chapter IV, 7-8) that "whenever there is a decay of Dharma (righteousness) and an ascendancy of unrighteousness I manifest myself; and for the protection of the virtuous, the destruction of the vicious and for the establishment of righteousness, I manifest myself in every age."

This is the mission of the Lord, and the sages and saints, who are His representatives, appear here at proper times and help in their own way to fulfil that mission. For instance, when the twice born, i.e. the Brahmins, the Kshatriyas & the Vaishyas neglect their duties and when the Shudras try to usurp the rights of the higher classes, when spiritual preceptors are not respected but humiliated, when nobody cares for religious instructions, when every body thinks himself very learned, when people begin to partake forbidden foods and intoxicating drinks, when under the cloak of religion people indulge in mal-practices, when people belonging to different sects fight amongst themselves, when Brahmins fail to do Sandhya adoration and the orthodox their religious parctices, when Yogis neglect their meditation, when people begin to think that wealth, progeny, wives are their sole concern and thus turn away from the true path of salvation, then do saints appear and try to set matters right by their words and action. They serve us as beaconlights and show us the right path and the right way for us to follow. In this way many saints viz. Nivriddhi, Jnanadev, Muktabai, Namdev, Gora, Gonayi, Ekanath Tukaram, Narhari, Narsi Bhai, Sajan Kasai, Sawata and Ramdas and various others did appear at various times to show the right path to the people, and so lastly came Shri Sai Baba of Shirdi.

Shirdi - a Holy Tirth :- The banks of the Godavari river in the Ahmednagar District are very fortunate for they gave birth and refuge to many a saint, prominent amongst them being Jnaneshwar. Shirdi also falls in the Kopergaum Taluka of the Ahmednagar District. After crossing the Godavari river at Kopergaum, one gets the way to Shirdi. When you go three Koss (9 miles) you come to Nimgaon, from whence Shirdi is visible. Shirdi is as famous and well-known as other holy places like Ganagapur, Nrisinhwadi, Audumber on the banks of Krishna river. As the devotee Damaji flourished in and blessed Mangalvedha (near Pandharpur), as Samarth Ramdas at Sajjangad, as Shri Narasinha Saraswati at Narsobachi Wadi, so Sainath flourished at Shirdi and blessed it.

It is on account of Sai Baba that Shirdi grew into importance. Let us see what sort of a personage Sai Baba was. He conquered this Samsar (worldly existence) which is very difficult and hard to cross. Peace or mental calm was his ornament and he was the repository of wisdom. He was the home of Vaishnava devotees, most liberal (like Karna) amongst liberals, the quint essence of all essences. He had no love for perishable things and was always engrossed in Self-realization which was his sole concern. He felt no pleasure in the things of this world or of the world beyond. His Antarang (heart) was as clear as a mirror and his speech always rained nectar. The rich or poor people were the same to Him. He did not know or care for honour or dishonour. He saw the Lord in all beings. He spoke freely and mixed with all people, saw the actings and dances of Nautch-girls and heard Gajjal songs. Still he swerved not an inch from Samadhi (mental equilibrium). The name of Allah was always on his lips. While the world awoke he slept and while the world slept, he was vigilant. His abdomen (Inside) was as calm as the deep sea. His Ashram could not be determined, nor his actions could be definitely determined and though he sat (lived) in one place, he knew all the transactions of the world. His Darbar was imposing. He spoke daily hundreds of stories, still he swerved not an inch from his vow of silence. He always

leaned against the wall in the Masjid or walked morn, noon and evening towards Lendi (Nala) and Chavdi; still he at all times abided in the Self. Though a Siddha, he acted like a Sadhaka. He was meek, humble and goless, and pleased all. Such was Sai Baba and as the soil of Shirdi was trodden by Sai Baba's feet, it attained extraordinary importance. As Jnaneshwar elevated Alandi, Eknath Paithan, so Sai Baba raised Shirdi. Blessed are the grass-leaves and stones of Shirdi, for they could easily kiss the Holy feet of Sai Baba and take their dust on their head. Shirdi became to us devotees, another Pandharpur, Jagganath, Dwarka, Benares (Kashi) & Rameshwar, Badrikedar, Nasik and Tryambakeswar, Ujjain, Maha Kaleshwar or Mahaleswer Gokarn. Contact of Sai Baba in Shirdi was our Veda and Tantra; it quieted our Samsara (world consciousness) and rendered self-realization easy. The Darshana of Shri Sai was our Yoga-Sadhan and talk with him removed our sins. Shampooing his legs was our bath in Triveni Prayag and drinking the holy water of his feet destroyed our desires. His command was Veda to us and accepting (eating) his Udi (sacred ashes) and Prasad was all purifying. He was our Shri Krishna and Shri Rama who gave us solace and he was our Para Brahma (Absolute Reality). He was himself beyond the pair of dandas (opposites), never dejected nor elated. He was always engrossed in his self as 'Existence, Knowledge and Bliss.' Shirdi was his centre but his field of action extended far wide to Punjab, Calcutta, North India, Guzarath, Deccan and Kanara. Thus the fame of Sai Baba spread far and wide and people from all parts came to take his Darshana and be blessed. By mere Darshana, minds of people whether pure or impure, would become at once quiet. They got here the same sort of unparalleled joy that devotees get at Pandharpur by seeing Vithal Rakhumai. This is not an exaggeration. Consider what a devotee says in this respect.

Dictum of Goulibava.— An old devotee aged about 95 years was a Varkari of Pandhari. He stayed 8 months in Pandharpur and four months - Ashadha to Kartik (July -

November) on the banks of the Ganges. He had an ass with him for carrying his luggage and a disciple for his companion. Every year he made his Vari or trip to Pandharpur and also came to Shirdi to see Sai Baba, whom he loved most. He used to stare at Baba and say 'This is Pandharinath Vithal incarnate, the merciful Lord of the poor and helpless.' This Goulibava was an old devotee of Vithoba and had made many a trip to Pandhari and he testified that Sai Baba was real Pandharinath.

Vithal Himself Appeared :- Sai Baba was very fond of remembering and singing God's name. He always uttered Alla Malik (God is Lord:) and in his presence made others to sing God's name continuously day and night for 7 days. This is called Namasaptaha. Once he asked Das Ganu Maharaj to do the Namasaptaha. He replied that he would do it provided he was assured that Vithal would appear at the end of the 7th day. Then Baba, placing his hand on his breast assured him that certainly Vithal would appear, but that the devotee must be 'earnest and devout.' The Dankapuri (Dakore) of Dakurnath, The Pandhari of Vithal, the Dwarka of Ranchhod (Krishna) is here (Shirdi), one need not go far out to see Dwarka. Will Vithal come here from some outside place? He is here. Only when the devotee is bursting with love and devotion, Vithal will manifest himself here (Shirdi)*.

---

* Mr. B. V. Deva, Retired Mamlatdar of Thana has proved by his researches that Shirdi comes in the limits of Pandharpur which was the southernmost centre of Dwarka and therefore Shirdi was Dwarka itself. (Vide Sai Leela Vol. 14 Nos. 1-2-3.) I have come across another definition of Dwarka, quoted from Skand-Puran by K. Narayan Aiyar in his Permanent History of Bharatvarsha, Vol. 2, Part 1, Page 90, which runs thus :—

चतुर्णामपि वर्गाणां यत्र द्वारानि सर्वतः ।

अतो द्वावातीत्युक्ता विद्वद्भिस्तत्त्ववेदिभिः ॥

The place where doors are open for all people of the four (Brahmin, Kshatriya, Vaishya & Shudra) classes for

Dwarka.

After the Saptah was over, Vithal did manifest himself in the following manner. Kakasaheb Dixit was, as usual, sitting in meditation after bathing and he saw Vithal in a vision. When he went at noon for Baba's Darshana, Baba asked him point-blank - 'Did Vithal Patil come? Did you see Him? He is a very truant fellow, catch Him firmly, otherwise He will escape if you be a little inattentive.' This happened in the morning and at noon there was another Vithal Darshan. One hawker from outside, came there for selling 25 or 30 pictures of Vithoba. This picture exactly tallied with the figure that appeared in Kakasaheb's vision. Seeing this and remembering Baba's words, Kakasaheb Dixit was much surprised and delighted. He bought one picture of Vithoba and placed it in his shrine for worship.

Bhagwantrao Kshirsagar's Story:— How fond was Baba for Vithal worship was illustrated by Bhagwantrao Kshirsagar's story. The father of Bhagwantrao was a devotee of Vithoba and used to make Waris (annual trips) to Pandharpur. He also had an image of Vithoba at home, which he worshipped. After his death, the son stopped everything the Wari, the worship and shradh ceremony etc. When Bhagwantrao came to Shirdi, Baba remembering his father, at once said - His father was my friend, so I dragged him (the son) here. He never offered Naivaidya (offering of food) and so he starved Vithal and me. So I brought him here. I shall remonstrate with him now and set him to worship.

Das Ganu's Bath in Prayag. :- The Hindus think that abath in the holy Tirth of Prayag, where the Ganges and Yumuna meet is very meritorious and thousands of pilgrims go there at periodical times to have the sacred bath there.

---

accomplishing the four Purusharthas viz. Dharma, Artha, Kama and Moksha, is called Dwarka by the wise philosophers. Baba's Masjid in Shirdi was not only open to the four classes but to the depressed untouchables, lepers etc. like Bhagoji Sindya and therefore it is very appropriately styled

Once Das Ganu thought he should go to Prayag for a bath and he came to Baba to get his permission for doing so. Baba replied to him.—‘It is not necessary to go so long. Our Prayag is here, believe me.’ Then wonder of wonders ! When Das Ganu placed his head on Baba’s feet, out came or flowed streams of Ganges-Yamuna water from both the toes of Baba. Seeing this miracle, Das Ganu was overwhelmed with feelings of love and adoration and was full of tears. Inwardly he felt inspired and his speech burst forth into a song in praise of Baba and his Leelas.

Immaculate Conception of Sai Baba and his first Advent in Shirdi. :— No body knew the parents, birth or birth-place of Sai Baba. Many enquiries were made, many questions were put to Baba and others, regarding these items, but no satisfactory answer or information has yet been obtained. Practically we know nothing about these matters. Namdev and Kabir were not born like ordinary mortals. They were found as infants in mothers-of-pearl, Namdev being found in Bhimrathi river by Gonayee and Kabir in Bhagirthi river by Tamal. Similar was the case with Sai Baba. He first manifested himself as a young lad of sixteen under a Neem-tree in Shirdi for the sake of Bhuktas. Even then He seemed to be full with the knowledge of Brahman. He had no desire for objects even in dream. He kicked out Maya and Mukti was serving at His feet. One old woman of Shirdi, the mother of Nama Chopdar, described him thus. This young lad, fair, smart and very handsome, was [first seen under the Neem tree seated in an Asan. The people of village were wonder-struck to see such a young lad practising hard penance, not minding heat and cold. By day he associated with none, by night he was afraid of nobody. People were wondernig and asking whence did this young chap turn up. His from and features were so beautiful that a mere look endeared him. He went to nobody’s door, always sat near the Neem tree. Outwardly he looked very young but by his action He was really a Great Soul. He was the embodiment of dispassion and was an enigma to all. One day it so happened that God Khandoba possessed the body

S. L.

of some devotees and people began to ask him, 'Deva (God), you please enquire whose blessed father's son is this lad whence did it come.' God Khandoba asked them to bring a pick-axe and dig in a particular place. When it was dug, bricks were found and underneath a flat stone. When the stone was removed, a corridor was seen, in which four Samayis (lights) were burning. The corridor led to a cellar where cow's mouth shaped structures, wooden boards, neck-laces were seen. Khandoba said that this lad practised penance here for 12 years. Then the people began to question the lad about this. He put them off the scent by telling them that this was his Guru's place, his holy Watan and requested them to guard this well. The people then closed the corridor as before. As Ashwatha and Audumber trees are held sacred, Baba regarded this Neem-tree equally sacred and loved it most. Mhalasapati and other Shirdi devotees regard this site as the resting place (Samadhi-Sthana) of Baba's Guru and prostrate before it.

Three Wadas :—(1) The site with the Neem tree and surrounding space was bought by Mr. Hari Vinayak Sathe and on this site a big building styled **Sathe's Wada** was erected. This Wada was the sole resting place for pilgrims who flocked there. A platform [PAR] was built round the Neem tree and lofts with steps were constructed. Under the steps, there is a niche facing South and devotees sit on the PAR [platform] facing north. It is believed that he who burns incense there on Thursday and Friday evenings will, by God's grace, be happy. This Wada was old and dilapidated, and wanted repairs. The necessary repairs, additions and alterations have been done now by the Sansthan. (2) Then after some years another Wada, **Dixit's Wada** was constructed. Kakasaheb Dixit, Solicitor of Bombay had gone to England. He had injured his leg by an accident there. The injury could not be got rid of by any means. Nanasaheb Chandorkar advised him to try Sai Baba. So he saw Sai Baba in 1909 and requested him to cure rather the lameness of his mind than that of his leg. He was so much pleased with the Darshan of Sai Baba that he decided to reside in Shirdi. So he built a Wada for

him and other devotees. The foundation of this building was laid on 10-12-1910. On this day, two other important events took place. (1) Mr. Dadasaheb Khaparde was given permission to return home and (2) the night Arti in Chavdi was commenced. The Wada was complete and was inhabited on the Ram-Naomi day in 1911 with due rites and formalities. (3) Then another wada or palatial mansion was put up by the famous millionaire Mr. Butty of Nagpore. Lots of money were spent on this building, but all the amount was well utilized as Sai Baba's body is resting in this Wada, which is now called the Samadhi Mandir. The site of this Mandir had formerly a garden which was watered and looked after by Baba. Three Wadas thus sprung up where there was none formerly. Of these, Sathe's Wada was most useful to all in the early days.

The story of the garden, attended to by Sai Baba with the help of Vaman Tatya, then temporary absence of Sai Baba from Shirdi, and his again coming to Shirdi with the marriage party of Chand Patil, the company of Devidas, Jankidas and Gangagir, Baba's wrestling match with Mohdin Tamboli, residence in Masjid, love of Mr. Dengle and other devotees and other incidents will be described in the next Chapter.

Belganm, 28-12-43. }

N. V. Gunaji,

B. A.. LL. B.

Experience of Sri. S. Subba Rao, Pleader, Gooty.

One night, I had a dream wherein I saw a man without head and disfigured. According to the science of dreams, this bad dream indicates misfortune, calamity, and illness. I atonce fervently prayed to Baba, who appeared in my second dream and took me and my daughter in a jutka to the temple of Siva near the Gooty Fort Gate. Next morning, I sent for a Brahmin and worshipped Shiva the following Monday. I suffered from the evil effect of dream for one day only by my son's dysentery and his apprehended transfer to another place. On worshipping Siva under Baba's direction, my son recovered the next day and his transfer order was cancelled. Thus Baba makes no difference between himself and other Gods. Worship of Siva clearly and definitely meant worship of Himself.

On account of disturbance due to the barking of dogs near my office and bed-room, I resorted to the method of beating the dogs whenever they entered my lane. This was not liked by Baba. When I was in bed, I heard a voice meaning, "dear child, treat the dogs with a mild rebuke such as threat etc." I had to correct my method of treating animals. This experience is meant to show that once you surrender to Baba completely he is always characterised by awareness and alertness regarding the devotee's conduct with a view to set him right. This only proves every act of ours is taken due note of by the Supreme Powers above. This was on 11-1-1944. Even the most trivial act of the devotee is watched and noted with mathematical precision and due warning is given with promptness. If only one completely surrenders to Baba with intense faith in Him, He takes hold of one's mind and becomes the sole guide.

Gooty, 18-1-44.

S. Subba Rao, Pleader

"Poem by THOSAR SWAMI of Wai in the Satara District,

" The world with pains and patience,
 Moves on to-day and tomorrow,
 Patience and thought are the only weapons,
 To cut the hands of doleful sorrow.

Be a Child in Thy Faith.

By G. B. Kesareiah

There was a certain Brahmin priest who served in a household chapel. Once he went away leaving the charge of the service in the chapel to the little son. He asked the boy to place the daily offering of food before the deity and see that He ate it. The boy, following the injunctions of his father, placed the offering before the image and silently waited. But the image neither spoke nor ate. The boy watched for a long time. He had the firm faith that the Deity would come down from the altar, take the seat before the offering, and eat it. So he prayed ! " O Lord, come and eat. It is getting very late. I cannot wait any longer." But the Lord did not speak. Then the boy began to cry, saying. " Lord, my father asked me to see that Thou didst eat the offering. Why dost Thou not come ? Thou comest to my father and eatest his offering. What have I done that Thou dost not come to me and partake of my offering ? " He cried bitterly for a long time. Then, as he looked up at the seat, he saw the Deity in a human form eating the offering ! When the service ended, and the boy came out, the people in the house said to him, " If the service is over, bring out the offering." The boy replied, " Yes, but the Lord has eaten everything." In amazement they asked, " what do you say ? " In absolute innocence the boy repeated, " Why, the Lord has eaten all that I offered." Then they entered the chapel and dumb-founded at the sight of the empty dishes. Such is the power of true faith and true yearning.

Shri Sai Baba's portrait as at present in the Dwarkamai prominently exhibiting His Paduka Box.

(Copy Right)

श्री साईबाबा शिरडी संस्थान

विक्रीकरिता पुस्तकें

१) सच्चरित्र	कै. गो. द. दामोदरकरकृत	किं. रु. ५-१०-०
२) दासगणकृत श्रीसाईनाथ स्तवनमंजरी		„ ०-२-०
३) „ „ (अध्याय ४)		„ ०-८-०
४) सगुणोपासना		„ ०-२-०
५) संस्थानचे नियम पुस्तक (मराठी)		„ ०-६-०
६) A glimpse of Indian spirituality by Rao Bahadur M. W. Pradhan B.A., LL. B., ADVOCATE & J. P.		„ 1-4-
७) Rules:-Shirdi Sansthan of Shri Sai Baba (English)		„ 0-3-0

वरील पुस्तकांकरिता खालील पर्यावर लिहून खुलासा देणें.

- (१) मॅनेजर शिरडी संस्थान, मु. शिरडी, पो. रहाते, जि. अहमदनगर
- (२) ओ. चि., शं. द. बलवल्ली, बाकोला-सांताक्रुझ मुंबई नं. २३

रावसाहेब यशवंत जनार्दन गालचणकर एडिटर, श्री साईलीला
यांनी रामकृष्ण प्रिंटिंग प्रेस, ज्युडेक्स बिल्डिंग, त्रिभुवन रोड,
मुंबई नं. ४ येथें छापून तेथेंच प्रसिद्ध केलें.